

Mas tednik

kulturno - politično glasilo

Koroški

svetovnih in domačih dogodkov

9. leto - številka 20

V Celovcu, dne 16. maja 1957

Cena 1.50 šilinga

Sporočila o slovenski gimnaziji

Danes pred dvema leti so na Dunaju zastopniki štirih velesil in Avstrije podpisali državno pogodbo. Ta državna pogodba je prinesla državi zopet politično in gospodarsko svobodo.

Prav kmalu smo Slovenci raznih političnih nazorov predložili zvezni vladi na Dunaju in v prepisu tudi deželni vladi skupni memorandum, v katerem smo izrazili naše gledanje na določbe tistega dela državne pogodbe, ki se tiče neposredno nas. Ta člen 7 državne pogodbe jasno določa pravice, ki so dane tako nam na Koroškem kakor tudi Hrvatoma na Gradiščanskem. Ponovno smo se tekom dveh let oglašili pri zvezni vladi in njenih poklicanih zastopnikih, ponovno smo urgirali za rešitev naše skupne slovenske vloge. Storili smo to v prepričanju, da člen sedem državne pogodbe ne daje večini v državi pravice, da bi nam vzela še to, kar smo že imeli, marveč vlado in državo obvezuje, da da najnižini določene pravice, ki jih do sedaj ni imela. Naleteli smo dostikrat na gluha ušesa.

Ena izmed trnjevitih poti je vprašanje slovenske gimnazije ali kakor pravi § 2 člena 7 državne pogodbe: „lastne srednje šole“. Obetali so nam jo in mi smo verovali besedam.

Zadnji tork pa je bila komisija prosvetnega ministrstva iz Dunaja v Celovcu. Ponovno je pregledala vse v upoštevanje prihajajoče prostore in končno provizorično rešila tudi vprašanje prostorov za to lastno ali slovensko gimnazijo.

V tork popoldne je bilo skupno posvetovanje ministrske komisije ob navzočnosti zastopnikov deželnega šolskega sveta, deželnega šolskega nadzornika dr. Arnolda ter g. dvornega svetnika dr. Christlerja in zastopnikov slovenskih osrednjih organizacij, predsednika Narodnega sveta dr. Joška Fischlerja ter predsednika Zveze slovenskih organizacij dr. Franca Zwitterja.

Po začasni rešitvi vprašanja prostorov namestitve nove slovenske gimnazije je bilo iz slovenske strani stavljeno določeno vprašanje, ali obstoji letos dejanska volja, da se slovenska gimnazija z jesenjo odpre. Zastopniki prosvetnega ministrstva so v odgovoru na to jasno vprašanje zagotovili, da so vsi tozadevni odloki in dekreti „že na poti“ in da je še ta teden računati z njihovo objavo.

Tako je torej slovenska gimnazija ustanovljena ob drugi obletnici podpisa državne pogodbe.

Kako bo ta gimnazija izgledala?

Za jesen 1957 smo predlagali otvoritev prvih treh razredov slovenske gimnazije. Po naših predlogih naj bi bila gimnazija dvojezična in sicer naj bi se humanistični predmeti poučevali v slovenskem in realni predmeti v nemškem jeziku. Tako bi bilo dano najboljšje jamstvo, da se bodo dijaki priučili obeh deželnih jezikov v polni meri, in bodo tako najbolj dorasli potrebam kraja in časa.

Da pa dobijo otroci dobro podlago za tuje jezike, je ministrstvo odredilo, da se bo latinščina poučevala od tretjega razreda naprej. Torej se bodo otroci v prvih dveh razredih temeljito pečali z nemščino in slovenščino in si tako ustvarili dobro podlago za latinščino.

Od tretjega razreda naprej se bodo torej na šoli poučevali trije jeziki in sicer slovenščina, nemščina in latinščina.

Od petega razreda naprej pa bodo imeli dijaki možnost, da se učijo ali grščine ali pa angleščine. Grščino bodo jemali predvsem fantje, ki nameravajo po maturi iti v bogoslovje ali pa se posvetiti medicinskemu

ali jezikoslovnemu študiju, drugi pa se bodo verjetno odločili za angleščino.

Ta slovenska srednja šola bo v enaki meri dostopna fantom kakor dekletom.

Prvi razred

V prvi razred te srednje šole lahko vstopi vsak fant (in vsako dekle), ki je dovršil(a) štiri šolska leta ljudske šole in bo uspešno napravil(a) izpit iz slovenščine in nemščine ter računstva v obsegu, kakor se zahteva v prvih letih ljudske šole. Podrobnosti sprejemnih izpitov bomo v listu še objavili.

Drugi razred

V drugi razred lahko vstopijo brez vsakega izpita vsi učenci, ki so uspešno dovršili prvi razred katere koli nemške srednje šole. Razume pa se, da morajo vsaj do gotove mere obvladati slovenščino, kakor je pač to pri naših praktičnih razmerah možno.

V drugi razred lahko vstopijo tudi učenci, ki so dovršili prvi razred ali drugi razred glavne šole. Učenci prvega razreda glavne šole bodo morali napraviti kratek izpit iz računstva, nemščine in slovenščine v obsegu tega, kar so se pač v prvem razredu

učili. Učenci drugega razreda glavne šole bodo brez izpita sprejeti v drugi razred slovenske gimnazije, če so drugi razred glavne šole uspešno končali.

Tretji razred

V tretji razred bodo sprejeti učenci, ki so uspešno dovršili drugi razred katerekoli nemške srednje šole, ker se bo začelo na slovenski šoli s poučevanjem tujega jezika (latinščine) znova. V tretji razred bodo pa tudi lahko vstopili učenci glavnih šol, ki so z dobrim uspehom končali drugi razred glavne šole in po spričevalu opravijo tudi dodatne izpite iz računstva, nemščine in slovenščine, seveda vse v okviru učne snovi drugega razreda glavne šole. Učenci pa, ki so dovršili tretji razred glavne šole, bodo brez izpita sprejeti v tretji razred slovenske gimnazije.

Starši!

Prvič v zgodovini koroških Slovencev imate sedaj priložnost, da nudite svojim otrokom isto podlago za višje izobraževanje, kakor so ga imeli nemški otroci vedno, namreč jezik, ki ga govorite doma v družini, ki je najbolj vaš in ga vi otroci najbolj znate. Prvič v zgodovini imate tudi priložnost, da omogočite svojim otrokom najbolj ustrezno izobraževanje v obeh deželnih jezikih. Ta nova šola si bo prizade-

Dirkač je zavozil v množico — 14 mrtvih

Minulo nedeljo je na avtomobilski tekmi „Mille Miglia“ (tisoč milj) španski dirkač markiz de Portago s svojim avtomobilom v brzini 300 km na uro zavozil na nekem ovinku v množico. Pri tem je bilo pri priliki mrtvih 14 oseb, med njimi pet otrok, pa tudi vozač in njegov spremljevalec, Amerikanec Nelson. Zaradi silovite brzine je počila leva guma Portagovega avtomobila. Vozač je izgubil kontrolo nad vozilom, ki je najprej zadelo v cestni kamen, nato pa planilo v množico. Po nesreči so se odigravali strašni prizori, kakaj poleg smrtnih žrtev je drveči avtomobil še lažje in težje ranil večje število ljudi. Med stokanje ranjenecv so se mešali kriki otrok, ki so iskali izgubljene starše, brate in sestre. Takoj so prihitali na kraj nesreče rešilni avtomobili in zdravniki, ki so ponesrečencem nudili prvo pomoč. Med tem pa so na cesti s peklenskim hrupom drveli naprej dirkalni avtomobili v polnem tempu, kajti tekma se je nadaljevala.

Nesrečni vozač, ki ga je v tej dirki komaj 35 km pred ciljem dohitela smrt, je bil španski plemič, rojen leta 1928 v Londonu. Izhaja iz neke zelo bogate rodovine. Zato mu ni bilo treba delati, ampak je vse svoje tako naglo končano življenje posvetil športu. Povečini je bival na Angleškem, kjer je bil lastnik velike stavbe čistokrvnih dirkalnih konj. Bil je tudi izvrsten jahač in je dvakrat dosegel drugo mesto na angleškem državnem prvenstvu. Lani se je tudi dobro uveljavil na zimskih olimpijskih igrah, kjer je vodil špansko moštvo za bob (specialne nagle sanke). Toda brzi konji in nagle sanke so bili zanj vse prepočasni, zato je vstopil v dirkalno moštvo znane italijanske avtomobilske tovarne Ferrari. Zapušča ženo in dva otroka. Soproga, ki se je ob času nesreče mudila v New Yorku v Ameriki, je prispela z letalom v Italijo, brez potnega lista in prtljage. V razburjenju in naglici je pozabila vzeti s seboj dokumente. Z ozirom na izredne razmere je policija na rimskem letališču zatisnila eno oko in dovolila vdovi pot v Brescio, kjer leži na parih truplo njenega moža.

Sploh je bila nedeljska tekma nesrečna. V bolnici je umrl isti večer še nizozemski dirkač Josef Gottgens, ki se je bil s svojim avtomobilom zaletel v drevo. Smrtno se je

ponesrečil tudi nek italijanski prometni policist, kateremu je zdrsnilo motorno kolo pri pregledovanju tekmovalne proge.

Naslednji dan je italijansko in inozemsko časopisje z ostrimi besedami obsodilo „blazne tekme“, ki nikomur več ne koristijo, ampak samo ogrožajo ljudi. Dirkalni avtomobili so zaradi vedno večje brzine, ki jih omogočajo vedno popolnejši motorji, postali prava splošna nevarnost. „Proč z javnih cest!“ vzklika italijanski dnevnik „Girorno“. Ob tej priložnosti navajajo listi tudi nesreče, ki so se dogodile pri dirkah

Gospodarske težave v Sovjetski zvezi

Na zasedanju Vrhovnega Sovjeta v Moskvi je bil potrjen predlog Hruščeva o upravno-gospodarski decentralizaciji države, ki je bila že pred nekaj tedni napovedana in smo o njenih glavnih potezah že v našem listu poročali. Predlog Hruščeva je vrhovni Sovjet sprejel s 100%-no večino, kar menda ni najbolj zanesljiv znak demokracije, kajti ljudje smo pač ustvarjeni vsak s svojo glavo in z različnimi mislimi. Vsaj tam, kjer se jih sme tudi javno povedati.

Izgleda, da je sovjetsko gospodarstvo kljub gotovemu napredovanju proizvodnje v primeri s carskimi časi zašlo v velike težave. Hruščev je govoril o „birokratskih lopovih“, o neredu in potratih v gospodarstvu. Glavni krivci tega nereda so uradniki, najzvestejši hlapi režima. Je pač tudi v „delavskem raju“ tako, da je plačilo za zvesto službovanje — nehvaležnost. Nad birokrate se je spravil Hruščev z vso vehemenco in napovedal temeljite spremembe v upravnem aparatu. Izjavil je, da je bilo vodstvo gospodarstva preveč centralizirano, kajti uradniki v Moskvi so odločevali o vsaki malenkosti tudi v najoddaljenejših provincih širne Rusije, ki zavzema eno petino celotne površine naše zemeljske oble. Se razume, da ljudje v Moskvi ne morejo vsega vedeti in vsem prav odločiti. Zato so sklenili prenesti upravno oblast na posebne pokrajinske gospodarsko-upravne svete, ki bodo v njim odmerjenih območjih vodili gospodarstvo. Tako bo namesto centralnih, specializiranih ministrstev nastala vrsta gospodarskih svetov po pokrajinah, ki se ne bodo površinsko stikale z dosedanjimi sov-

ZA BIRMO
Najbolje kupite ure, nakit in drugo pri urarskem mojstru
Gottfried Anrather
KLAGENFURT, Paulitschgasse 9
Popravila takoj in solidno. Kupite ali zamenjate tudi lahko zlato in srebro (tudi strto zlato).

vala, da vzgoji Slovence v ljubezni do lastnih vrednot in v spoštovanju vsega, kar je dobrega pri naših nemških sodeželanah.

Zavedajte se, starši, tudi dejstva, da bodo vašo mladino vzgajali učitelji in profesorji, ki so izšli iz vaše srede, iz našega domačega ljudstva, ki iz lastne življenjske izkušnje vedo, kaj mora šola dati mlademu človeku, da ga usposobi za življenje. Če je država sama pripravljena pri razmeroma velikih finančnih žrtvah omogočiti Slovence to pot splošnega izobraževanja, tako se moramo mi Slovenci tega poslužiti v polni meri.

Kakor ste zaupali in zaupate svojo mladino slovenskim gospodinjstvom šolam v St. Jakobu in St. Rupertu že nad petdeset let in vam zato ni žal, tako se boste v nekaj letih lahko prepričali, da prav delate, ako zaupate svoje otroke naši srednji šoli v Celovcu.

Lani se je javilo za prva dva razreda že do marca 65 deklet in fantov. To število daje zagotovilo v dober razvoj te šole in to tem bolj sedaj, ko je ta naša lastna srednja šola v Celovcu zagotovljena po ministrstvu za prosveto in s tem od zvezne vlade. Navodila za prijave k sprejemnim izpitom bodo objavljena po pristojnih oblasteh.

v minulih letih.

Maja 1956: 4 gledalci ubiti pri Chimayu v Belgiji pri tekmi Grand Prix des Frontières.

Aprila 1956: 3 dirkači in 3 vozači ubiti pri tekmi „Mille Miglia“ (ista tekma lani).

Oktobra 1955: 4 gledalci ubiti na tekmi v Madridu (Španija).

Septembra 1955: 3 dirkači mrtvi pri dirki Ulster Trophy Race v Severni Irski.

Junija 1955: 73 gledalcev ubitih in 100 ranjenih pri „Dirki 24-ur“ v Le Mansu v Franciji.

Avgusta 1952: 12 oseb ubitih v Weybergu v Porrenju (Zap. Nemčija).

Septembra 1947: 7 oseb ubitih v Monakovem.

Aprila 1938 devet oseb mrtvih pri „Mille Miglia“.

Na dirki „Mille Miglia 1957“ je zmagal Italijan Tartuffi. Je to prva zmaga že 57-letnega dirkača na tej dirki. Upati je, da je on tudi poslednji zmagovalac.

jetskimi republikami, ampak bodo njihove meje šele nanovo določili. Ali bodo ti ukrepi kaj pripomogli k izboljšavi gospodarstva, pa je veliko vprašanje, kajti birokrat ostane birokrat, pa naj sedi v Moskvi ali pa v Minsku ali pa v Vladivostoku.

Značilno je tudi, da je iz omenjene decentralizacije izvzeta industrija, ki je vojaškega pomena. Ta bo nadalje naravnost podložna Moskvi.

Veleposlanik Uvalič pri ing. Figlu

Kot javlja jugoslovanska poročevalska služba „Tanjug“ se je minuli petek zgledil pri zunanjem ministru Figlu jugoslovanski veleposlanik prof. Radivoje Uvalič, ki je bil v minulih tednih na posvetovanjih v Beogradu.

KARDINAL VIŠINSKI PRI PAPEŽU. V Rim je prispel kardinal Višinski, primas Poljske. Sv. oče ga je sprejel v privatni audienci. Poljski nadškof bo več tednov v Rimu in imel važne razgovore z vatikanskimi krogi o ureditvi razmerja med Cerkvijo in državo na Poljskem.

VOJASKE DOBAVE JUGOSLAVIJI namerava obnoviti ameriška vlada, poročajo iz Washingtona. Gre za dobave iz fondov, ki so bili že odobreni v parlamentu, pa so iz političnih razlogov bile ustavljene. Glavno postavko v teh dobavah naj bi tvorilo 200 najmodernejših reakcijskih lovskih letal, za katere se Jugoslavija poteguje.

Politični teden

Po svetu . . .

Nova delitev sveta po starih receptih

V minulih tednih je Sovjetska zveza podvzela nove iniciative v mednarodni politiki. Hruščev je poklical k sebi moskovskega dopisnika največjega ameriškega lista „New York Times“ in mu razvil svoje misli o novi konferenci štirih velesil, kjer bi si pod „vodstvom Sovjetske zveze in Združenih držav“ razdelili svet, na „vplivna področja“, v glavnem po sedanjih mejah, ki delijo zapadni vojaško-politični tabor od vzhodnega. Se razume, da bi taka delitev šla v glavnem na račun tretjih. V tem je Sovjetska zveza na boljšem, ker jo morajo njeni vzhodno-evropski sateliti brezpogojno ubogati. Na Zapadu pa bi to pomenilo za razbitje Atlantskega pakta in izgubo ameriških zaveznikov v Evropi. Kljub raznim razpokam v teh zavezništvih pa nudi le-ta Ameriki večje garancije za vzdrževanje svetovnopoličnega ravnotežja kot zaupanje na sovjetsko besedo o miroljubnosti njenih namenov. Zato so bili odmevi na interview Hruščeva neugodni ne le v prestolnicah zapadne Evrope, ampak tudi v Washingtonu.

»Protiatomska ofenziva« na Vzhodu

Zapadnoevropskim državam, ki so spričo ponavljajočih se sovjetskih groženj v skrbi zaradi nevarnosti atomskega vojskovanja, pa je bil namenjen drug predlog.

V Moskvi je zboroval „Vrhovni sovjet“, najvišji forum, čigar naloga obstaja v tem, da odobruje sklepe osrednjega komiteja komunistične stranke.

Glavni govornik na tem zasedanju je bil generalni sekretar Nikita Hruščev. V dolgem govoru je označil nevarnosti, ki groze človeštvu zaradi nadaljevanja atomskih poskusov. Pozval je parlament Velike Britanije in ameriški Združenih držav, da kot izvoljena predstavnika obeh ljudstev skleneta takojšnjo ustavitev nevarnih atomskih poskusov.

V Londonu majejo z glavo

Poseben odklonilen je bil odmev na govor Hruščeva v Londonu, kjer pravijo, da pri Sovjetih leviča ne ve, kaj dela desnica, to je, da govorijo tako, delajo pa drugače. V zadnjih mesecih je namreč Sovjetska zveza izvedla celo serijo atomskih poskusov, več kot Amerika in Velika Britanija skupaj. Sedaj bodo sovjetski znanstveniki razbili nekaj časa, da preštudirajo rezultate in izkušnje teh poskusov. Ta premor pa uporablja sovjetska diplomacija za novo „mirovno“ in „protiatomsko“ ofenzivo. Pripominjajo tudi, da bi lahko Sovjetska zveza svojo resnično miroljubnost in protiatomsko razpoloženje pokazala pred dvema mesecema, ko jo je japonska vlada pozvala, da

neha z atomskimi poskusi. Nad Japonsko se je namreč, kot posledica sovjetskih atomskih poskusov, vsipal v velikih količinah radioaktivni pepel in spravljal v nevarnost cele pokrajine. V London prihajajo sovjetski predlogi ob izredno nepravem času, kajti prav v teh tednih dokončujejo priprave za prvi angleški poskus z vodikovo bombo. Zato pravijo, da imajo sovjetski predlogi le propagandni namen in sledijo preskušenemu geslu: „Primi tatul!“

Tudi v Washingtonu dvomijo

Tudi v Washingtonu smatrajo novo sovjetsko protiatomsko ofenzivo kot zgolj propagandistično potezo in pripominjajo, da ni ne Hruščev in ne njegov zunanji minister Gromiko podal nobenih konkretnih predlogov. Ustavitev atomskih poskusov je po ameriškem mnenju možna le ob sprejemu načela mednarodne kontrole nad ozemljem vseh velesil, ki posedujejo poskusne laboratorije in industrijske naprave za atomsko orožje.

. . . in pri nas v Avstriji

Povolilna obračunavanja

Minuli teden je stal v znamenju povolilnega razpoloženja. Pri socialistih je kraljevalo veselje nad nepričakovano zmago, v krogih Ljudske stranke pa razumljivo razočaranje in celo zaskrbljenost nad smerjo javnega mnenja, ki se je poodila pri volitvah državnega predsednika.

Vodilna avstrijska katoliška lista „Furche“ in „Volksbote“ sta dala duška že prej slabo prikriti nevolji zaradi volilne pove-zave Ljudske stranke (OeVP) s „svobodnjakariji“ (FPOe) češ, da so že prej „svarili pred to povezavo“ in da je nesmiselno „prihajati z izgovorom, da so socialisti zgolj s komunističnimi glasovi zmagali“ (Volksbote); da bi bila ÖVP bolj častno odrezala, ako bi se bolj zanesla na zdrave lastne sile, kot pa da se je podala v nenaravno povezavo s „poudarjeno nacionalnimi in antiklerikalnimi elementi“ v FPOe, ki potem za nameček niti niso volili Denka, ampak so glasovali po njihovem starem geslu „raje rdeče kot črno“. Dunajska „Furche“ pa pikro pripominja, da je morala OeVP pri teh volitvah znova preizkusiti resnico, da politične barantije z „gotovim taborom vedno prinesejo le izgubo in da se v gotovi družini samo izpostavi nevarnosti, da izgubi še dobro ime . . .“ Mišljeni so „svobodnjakariji“, ki so kljub prizadevanju njihovega strankarskega vodstva glasovali, kakor se je pač vsakemu zazdelo. Kljub temu, da so tudi oni deležni splošnega blagostanja in da so jim bile z nedavno sprejetimi zakoni poravnane vse „krivice“, ki so jih utrpeli zato, ker so rušili svobodo in neodvisnost prve republike, ti ljudje niso zado-

voljni in ne morejo biti, kajti njihovi nekdanji privilegiji, ko so se šopirili v obarvanih srajcah in blestečih uniformah, jim niso bili vrnjeni. In tudi delati morajo . . .

Največja ironija pa je, da se nekdanji grobokopi svobode združujejo v stranki, ki se imenuje stranka svobode. Pač računajo na ljudsko pozabljenost. Po mnenju istih katoliških listov je pa vprav družina s temi ljudmi odgnala od prof. Denka mnogo katoliških glasov, posebno v zapadnih zveznih deželah.

Na strankarskem tajništvu FPOe so se ubijali s kompliciranimi računi, ki bi naj dokazali, da so njihovi pristaši disciplinirano sledili vodstvu. Volilni listki pač niso bili označeni s strankarsko pripadnostjo volilcev, zato lahko vsak trdi, kar hoče. Toda pri naslednjih političnih volitvah, kjer bodo posamezne politične stranke zopet nastopile samostojno, se bo pokazalo, ali je pravilna sodba večine dobro poučenih političnih opazovalcev, da je FPOe v pospešenem razkroju. Izginotje te „stranke svobode“ s politične pozornice v Avstriji bi gotovo ojačilo postojanke resnične svobode.

Poraženi kandidat prof. Denk je izid volitev vzel z dostojanstvom na znanje, bolj kot nekateri politični listi in strankarska tajništva. Bil je prvi, ki je čestital novemu državnemu predsedniku (glej „Neue Zeit“), nato pa se je zopet posvetil svojemu znanstvenemu delu. Tudi ob tej priložnosti je pokazal osebne značajne odlike, ki so mu jih priznali vsi, prijatelji in nasprotniki.

Dr. Pittermann, novi podkancler

V socialistični stranki so pa po umirjenju prvega zmagoslavnega navdušenja, ki je bilo sicer spontano, a tudi improvizirano, prešli na dnevni red tekočih poslov. Najprej je bilo treba vzeti slovo od dr. Schärfa, ki je po izvolitvi takoj odločil vse svoje funkcije v socialistični stranki. Vse to je bilo opravljeno s primernimi priložnostnimi govori.

Nato pa je sledila važnejša naloga: treba je bilo najti nove moze za mesta, ki jih je izpraznil dr. Schärf v vladi in v stranki. Soglasno je bil izvoljen za načelnika stranke dosedanji poslevodeči predsednik socialističnega poslanskega kluba v državnem zboru dr. Bruno Pittermann, ki je bil obenem določen za podkanclerja v zvezni vladi. S tem je postal dr. Pittermann takorekoč univerzalni politični dedič dr. Schärfa. V svojem nastopnem govoru je dr. Pittermann nakazal v glavnih potezah programsko smer socialistične stranke za bližnjo bodočnost. Njegov govor je odlikovala premišljena umerjenost. Predvsem je poudaril potrebo po „razjasnitvi desetletnih nespornostov med socialistično stranko in katoliško Cerkvijo“ in naglasil, da je treba razmerje med Cerkvijo in državo urediti na za obe strani sprejemljivih temeljih. V tem je videti znaten odklon od dosedanje kulturno-bojne smeri socialistične politike.

Za boljše razmerje s Cerkvijo

Tako se pojavlja na obzorju realnih možnosti tudi ureditev vprašanja konkordata. Socialisti so doslej nasprotovali priznanju leta 1934 sklenjenega konkordata med Sv. Stolico in tedanjo avstrijsko vlado, OeVP pa se je sicer načelno izjavila za priznanje, toda vse njene izjave so bile jako mlačne. Nekateri njeni zaradi svoje glasnosti vidni predstavniki z „liberalno“ in „nacionalno“ preteklostjo so pa bili odkrito proti. Tako je bilo katolištvo OeVP v tem za katoliško Cerkev bistvenem vprašanju v dejanju zelo malo vredno.

Tudi v industrijskih krogih je bila izvolitev dr. Pittermanna še sorazmerno ugodno sprejeta. Dr. Pittermann namreč velja za temeljito izobraženega človeka (ima doktorat iz filozofije in prava), obenem pa tudi — posebno v gospodarskih zadevah — za prožnega politika. Znano je tudi, da se z zveznim kanclerjem ing. Raabom osebno bolje razume kot njegov predhodnik.

Sodelovanje in dobro osebno razmerje bo vsekakor potrebno, kajti Avstrija leži na izpostavljeni točki svetovno politične pozornice, pa tudi na notranjem sektorju je še mnogo nujnih vprašanj, ki čakajo na rešitev.

200 MADŽAROV in njihovih prijateljev je uprizorilo demonstracije pred poslopjem sovjetske delegacije pri Združenih narodih v New Yorku. Demonstranti so vihteli črne zastave in madžarske zastave s črnimi trakovi. Po dveh urah so se umaknili. Policiji ni bilo treba poseči vmes.

SLOVENC

doma in po svetu

Film „Dolina miru“ na mednarod. festivalu

Na Mednarodnem filmskem festivalu v mestu Cannes na francoski Rivieri predvajajo te dni najboljše filme 34 narodov. Med drugimi so na tej najpomembnejši evropski filmski razstavi predvajali slovenski film „Dolina miru“, ki ga je ustvaril režiser France Štiglic. Film je bil zelo dobro sprejet od izbrane publike, med katero so bili filmski kritiki iz vsega sveta. Razen nekaterih izjem so bile kritike v francoskem časopisu zelo ugodne, kar je za mlado slovensko filmsko proizvodnjo vsekakor laskav uspeh. Filmska zgodba pripoveduje o doživljajih dveh otrok, ki sta pri bombardiranju izgubila starše. Je to slovenski deček in avstrijska deklica. Pridruži se jima še neki ameriški vojak, črnc, ki je s sestreljenega letala padel na opustošeno ozemlje v Sloveniji. Vsi trije iščejo sredi puščobe in vojne-ga razdejavanja pot v „dolino miru“, kjer ne bo strahot vojne, ampak bo vladala ljubezen. Film je bil sneman v treh jezikih hkrati, kajti deklica govori nemško, deček slovensko, vojak pa angleško. In kljub temu se dobro razumejo. Poleg predstave za izbrano mednarodno publiko pa je šolsko nadzorništvo v Nizzi priredilo predstavo za mestne šolske otroke, ki so film nagradili z burnim aplavzom, s še bolj spontanim priznanjem kot mednarodni novinarji.

Istčasno je celovško Jugoslovansko avstrijsko društvo priredilo predstavo tega filma v železniški kino-dvorani v Beljaku. Naprosilo je za objavo ustrezne novice v celovškem časopisu, toda nobeno politično glasilo obeh koalicijskih strank te vesti ni prineslo. Pač očitna molčeča zarota morda jih je motila trojezičnost filma, ko že dvojezičnost nekatere tako v oči bode.

Ljubljanska pevka gostuje v Celovcu

Miuli petek je usihajoči ensemble celovškega gledališča (najboljše moči odhajajo na druge, večje odre, kot dirigent Wiese in drugi) uprizoril priljubljeno Verdijevo „Ljudsko“ opero Traviata. To na dogajanju revno opero odlikuje serija blestečih in pevnih arij, ki gredo rade v uho in so zato postale popularne po vsem svetu. Predstava je zelo dobro uspela in jo tudi glasbeni kritiki vseh celovških listov zelo pohvalno ocenjujejo. „Neue Zeit“ pravi „Višek operne sezone“, a Volkszeitung vzklika „Premiera, kot je že dolgo ni bilo . . .“

Umetnostno bolj samosvoja „Kleine Zeitung“ označuje predstavo tudi kot velik, a zgolj polovičen uspeh, ki gre na račun nositeljice glavne vloge, gospe Manje Mlečnikove, članice ljubljanske opere. Odlična ljubljanska pevka je dala predstavi poseben sijaj in ob njej so pevci domačega gledališča obledeli. Tako pravi „Neue Zeit“, je ta pevka „utelesila svojo vlogo na način, ki se zelo približuje idealu“ ter da sta njeno igro „odlikovala temperament in razpoloženost“, gospa Mlečnikova je žela naravno frenetičen aplavz. Srečna ljubljanska opera — ne nazadnje tudi zaradi tega, ker imajo tam tri pevke za to vlogo! — vzdihuje isti list. — Ljubljančanka je pela v italijanščini.

Ljubljansko gledališče gostovalo v Beogradu

Ljubljana ima tri stalna dramska gledališča s povečini poklicnimi igralci. Vse tri ustanove so na znatni umetniški višini. Eno izmed teh, Mestno gledališče, je pred kratkim priredilo lepo uspelo turnejo po Jugoslaviji in je posebno v Beogradu želo veliko priznanje. Izvajali so tri slovenska dela in sicer „Martina Kačurja“, „Večer v čitalnici“ in „Malomeščane“. Beograjski gledališki kritiki so ljubljanske igralce, posebno pa režiserja Jožeta Mahniča zelo ugodno ocenili.

„Kekec“ na Kitajskem

Pred kratkim je bil slovenski mladinski film „Kekec“ sinhroniziran (to je „preveden“) v kitajščino in bo sedaj obšel okrog 6.000 kinodvoran široke Kitajske. Tako bodo tudi milijoni daljnjih vzhodnjakov mogli gledati doživljaje slovenskega planinskega dečka Kekca, Mojce, Tinkare, Rožleta in drugih. Že pred vojno je Vandotova zgodba, ki je izhajala v mladinskem listu „Zvonček“, nudila lepo in prijetno zabavo malim in velikim, po vojni pa je bil film o Kekcu ena izmed najbolj uspešnih ustvaritev slovenske filmske proizvodnje.

Zanimanje za koroške Slovence v inozemstvu

Ljubljanska revija o zaščiti manjšin

Vodilna slovenska kulturna revija „Naša sodobnost“ je letos objavila že dva obširna članka o manjšinskih vprašanjih. V št. 2 in 3 je izšel sestavek dr. Lojzeta Udeta: Kakšna mora biti zaščita narodnih manjšin. Piše se bavi s problemom manjšin v preteklosti na splošno, posebno pozornost pa posveča položaju Slovencev na Koroškem. Opira se na Hugelmannovo zbirko o narodnostnem pravu v stari Avstriji ter razčlenjuje položaj koroških Slovencev s kritično znanstveno metodo. V 4. številki iste revije pa J. Pleterski opisuje dognanja, do katerih je prišel ameriški narodopisec Richard R. Randall. Ta je prišel po letu 1945 na Koroško in je leto dni preučeval narodnostne razmere v celovški kotlini. Svoja dognanja je strnil v disertaciji za doktorsko čast na Clark univerzi v Worcestru, Mass (USA). Mladi Amerikanec je bil v bistvu dober opazovalec in je spoznal vso zapostavljanje, ki so mu bili v preteklosti in sedanjosti podvrženi koroški Slovenci. Prihaja do zaključka, da bi nova Avstrija „morala zagotoviti temu življu (Slovcem) kulturne pravice in politično enakost; in da bi bilo mogoče doseči zadovoljivo rešitev za ta problem, če bi te pravice bile zagotovljene“. K temu ugotovitvam pripominja Pleterski, da „je za slovensko in jugoslovansko javnost

zanimivo, kako danes na koroško vprašanje gleda mlad ameriški znanstvenik, ki nedvomno predstavlja izvedenski naraščaj ZDA, velike sile, ki je obakrat odločilno sodelovala pri diplomatskem obravnavanju usode Slovenske Koroške“.

Novi glasovi o knjigi: „Die Sprachenfrage in Kärnten“

Še prihajajo glasovi o knjigi „Die Sprachenfrage in Kärnten vor hundert Jahre und heute“. Tako piše Mr. Thomas M. Barker z ameriške univerze Northwestern Missouri State College, da je nekaj izvodov te knjige poslal svojim znancom in sorodnikom v Avstriji in Ameriki, „ki položaj na Koroškem napačno razumejo“. Mr. B. Unbeggann, profesor na Brasenlose College v Oxfordu (Anglija), pa je svojem zahvalnem pismu označil knjigo kot „zelo interesantno in poučno“. Prof. Dr. D. Gerhard, ki deluje na Slovansko-baltskem institutu Wilhelms-Universität v Münstru pa je sporočil, da namerava dr. Tischlerjevo knjigo podrobneje obdelati v znanstveni reviji omenjene univerze.

Vrsta velikih univerzitetnih knjižnic pa je pismeno potrdila sprejem knjige ter vključitev v njihove registre. Za danes samo nekaj najpomembnejših: Harvard College Library, University of Chicago, Duke University, Durham N. C., University of Kansas, University of New Mexiko.

KAM Z ATOMSKIMI ODPADKI?

Pri atomskih „eksplozijah“, to je v spremembah njihove sestave ali „jedrnih reakcijah“ nastajajo odpadki, nekako podobno kot pri zgorevanju lesa ali premoga, torej neke vrste „pepel“. Toda ostanke navadnega zgorevanja je sorazmerno lahko spraviti s poti. V naši domači peči to naredi gospodinja, ki pomete pepel v posodo za odpadke, ga odnese iz hiše in strese na smetišče. Toda pri ostankih atomskih procesov ali sprememb to ni tako enostavno, kajti ti ostanki se po reakciji ali spremembi, ki jo je človek namenoma sprožil, sami še spreminjajo, in sicer oddajajo takozvane „radioaktivne žarke“. Ti žarki pa so, ako prekorajšo gotovo jakost, smrtno nevarni za vsa živa bitja. Atomska orožja so prav zaradi radioaktivnega učinka tako strašna, kajti okužijo vse žive in mrtve stvari, v človeku pa povzročajo razna obolenja in tudi smrt. Tako poleg vročine in razdiralnega učinka tudi radioaktivni žarki spadajo med strašne posledice tega orožja. Posebno zato, ker radioaktivnost lahko za leta, da, celo desetletja zastrupi vso območje kraja, kjer je atomska bombo eksplodirala.

Tudi ostanki (ali pepel) atomskih procesov so močno radioaktivni. Zato tega „pepela“ seveda ni moč enostavno odpeljati na smetišče. Nek ameriški znanstvenik je izračunal, da bodo leta 2000 atomski ostanki tako narasli, da bo njihova radioaktivnost enaka izžarevanju 400 milijonov kg radia. Ako upoštevamo dejstvo, da je pred nekako 20 leti bilo na vsej zemlji samo 2,5 kg te redke snovi, potem si lahko predstavljamo, kakšno škodo bi utegnili povzročiti ti atomski ostanki, ako jih ne bi zares varno spravili.

Ponavadi sedaj „proizvedene“ atomske ostanke shranjujejo v velike „posode za odpadke“, ki so opremljeni z debelimi jeklenimi stenami in še debelejšim betonskim oklepom. Te potem zakopljejo v kak zapuščen rudnik ali pa jih potopijo v morje. Toda v kratkem so se angleški in francoski visokomorski ribiči zbrali na velikem protestnem zborovanju. Izvedeli so, da nameravajo ostanke iz angleške atomske postaje v Harwellu potopiti v Atlantsko morje blizu Irske. Ribiči se upravičeno bojijo, da utegne nastopiti čas, ko bo zaradi neprestanega radioaktivnega izžarevanja vročina v notranjosti tudi najbolj močnih in debelih železobetonskih posod za odpadke, tako narasla, da se bodo jeklene stene stalile in tudi betonski jekleni obod razpočil kot orehova lupina. Radioaktivni žarki bi imeli pristo pot v morje. Mogli bi okužiti vodo in ribe.

Nekaj podobnega se utegne zgoditi tudi pri posodah, ki so jih zakopali pod zemljo. Tam bi sproščeno radioaktivno izžarevanje okužilo najprej talno vodo, ki prodira skozi zemeljske plasti v potočke; ti bi potem to okuženo vodo prenesli naprej v reke.

Ta proces je pa zelo dolgotrajen, ker radioaktivne snovi zelo počasi izgubljajo to njihovo nevarno lastnost. Čim čistejša je snov, tem dalje traja njena radioaktivnost. Čisti radij šele v 1500 letih izgubi polovico svoje radioaktivnosti.

Toda kljub nevarnostim okužitve je mi-

sel potapljanja atomskih ostankov v morje še praktično najbolj sprejemljiva. Treba je samo najti dovolj globoko morje, da bi mogli posode potopiti v globino, iz katere bi šele po tem, ko bi bila nevarnost okužitve že mimo, prišle radioaktivne vode na površje. Najprimernejši je Pacifiški ocean v bližini Filipinskega otočja, kjer je globok 11.000 metrov. Zanimivo je, da bi tudi Črno morje, ki je mnogo bolj plitvo, bilo še precej primerno za smetišče atomskih odpadkov. Voda v tem morju je namreč tako mirna, da morejo morske struje v njem meriti le z najfinjšimi aparati. Na podlagi natančnih merenj so izračunali, da pride voda iz dna šele v 2500 letih na površje. Vzrok je v tem, ker je to morje od vseh strani zaprto in ga le ozek preliv – Dardanele – veže s Sredozemskim morjem. V ostalih morjih in oceanih pa so struje in tokovi mnogo hitrejši.

Praznoverje – KLJUB NAPREDKU ZNANOSTI

Človek se pripravlja na osvojitve vesolja z interplanetarnimi raketami, znanstveniki in tehniki gradijo prvo „ladjo vesolja“, ki bo, izkoriščajoč nova pogonska sredstva atomske energije, zaplula v vesolje in kot umetni mesec ali satelit krožila okrog naše zemlje, atomski znanstveniki pripravljajo vedno nove, vedno bolj učinkovite – in morda tudi bolj uničujoče poskuse z atomskimi in vodikovimi bombami.

Kemiki in fiziki odkrivajo snovi, ki jih doslej še nismo poznali in v znanstvenih laboratorijih ustvarjajo nove tvarine, ki jih doslej na zemlji sploh ni bilo. Skratka, nastopila je „zlata doba“, o kateri so prvi praviteljci minulih stoletij, ko so ubrali prve, sicer pogumne, a še neokretne korake v kraljestvo skrivnosti narave, z namenom, da z svetlim orožjem znanosti odrešijo človeštvo teme, nevednosti in zmote. Toda videz vara.

V Nemčiji: paragraf proti čarovnicam

V Nemčiji, Italiji in Veliki Britaniji, središnih evropskega znanstvenega in industrijskega napredka so se nenadoma pojavile z novo silo stare vraže. V bonnskem parlamentu razpravljajo o novem kazenskem zakoniku, v katerega nameravajo vstaviti poseben paragraf, ki kaznuje – čarovništvo.

Iz Italije prihajajo poročila, da kljub napredku šolstva in izgradnje oblasti javne varnosti po mnogih krajih južne Italije nemoteno izvršujejo svojo „obrt“ vaške vedevalke, ki nemoteno „uračujejo“ poleg učitelja, orožnika in župnika. Pa ne samo v ostalih krajih, kjer mnogo ljudi še ne zna pisati in brati, ampak po zapadnih veleostih, kjer kraljujeta motor in elektrika, se večja števila ljudi, ki verujejo v izganjalce hudiča, „čudežne zdravnike“, preroke iz zvezd, satanove svečnike, čarovnike vseh vrst. Kako široko je še med ljudmi razširjeno praznoverje, pa dokazuje tudi tisk. Po sicer resnih listih lahko še vedno berete „horoskope“, to je napovedi iz zvezd v zvezi z

Ameriški profesor Singer je pa predlagal, da bi „vrče“ z atomskimi odpadki spuščali v večni led na Grönlandiji. Zaradi svoje teže bi se te železobetonske posode počasi same pogrezale v led. Radioaktivne snovi bi šele po nekaj stoletjih, obenem z ledeniki, ki se počasi pomikajo v morje, prišle na površje; med tem bi pa seveda že izgubile svojo nevarno radioaktivnost.

Po računih znanstvenikov bosta leta 1965 Amerika in Anglija „proizvajali“ na dan 35 kg atomskih odpadkov, kar znese na leto približno 12 ton. Ti odpadki bi pa mogli zamoriti življenje v celih deželah. Zato je razumljivo, da si znanstveniki belijo glavo z vprašanjem: kam z atomskim pepelom in drugimi ostanki.

Nekdo je predlagal, da bi jih strpali v rakete in izstrelili v vesolje, kjer je zanje gotovo prostora dovolj. Predlog je dober, ima samo eno napako: zaenkrat še nimamo takih raket, „kupi“ atomskih odpadkov pa že rastejo.

vašim rojstnim dnevom. In te reči citajo vsi, od ljudi z akademsko izobrazbo, s profesorskimi ter doktorskimi naslovi, pa do prostih ženic. Spiritistične seje v zatemnjenih sobah, kjer „kličejo“ duhove še niso izumrle v dobi neonske razsvetljave in elektronskih računskih strojev. Marsikateri vaš prijatelj, ki je srečen posestnik avtomobila, ima nad volanom obešen kak predmet, ki bi ga naj varoval pred prometnimi nesrečami in temu „talismanu“ včasih bolj zaupa kot molitvi in predvidni vožnji po prometnih predpisih.

Še vedno živijo „modre žene“, toda težko je dobiti njihov naslov. Če imaš srečo, da ti prijatelj kot znamenje svojega največjega zaupanja dá tak naslov, lahko od take skrivnostne in vsevedne osebe izveš bodočnost. Pred praznoverjem ni danes obvarovan nihče, ne majhen in ne velik. Spomnimo se samo na lanski škandal na Nizozemskem, ko se je ondodni dinastiji celo zmajal tron zaradi prisotnosti „čudadelke“ Greet Hofmans, ki je lahkoverni kraljici Julijani obljubila ozdravitev njene najmlajše, na pol slepe hčerke Marijke.

Toda dokler se take „modre žene“ omejujejo samo na več ali manj nejasno napovedovanje bodočnosti, stvar še ni tako huda. Toda včasih ji karte, kavne usedline, zvezde ali drugi viri „zaupajo“ kaj hujšega:

Hude posledice iz kavne usedline

Pred nekaj meseci je nek novoporočeni mož v Essenu nenadoma brez razloga do smrti pretepel svojo mlado ženo. Bil je na obisku pri neki vražarki in ta mu je iz kavne usedline prerokovala, da je njegova žena čarovnica.

Pa tudi po drugih krajih Nemčije se pojavljajo take „napovedovalke“, ki označujejo to ali ono žensko kot „čarovnico“ ali moškega, češ da je od hudiča obseden. Življenje tako zaznamovanih ljudi je sila težavno. Taka govornica se ponavadi razširi kot blisk in ljudi se prizadetih nesrečnežev začinja-

jo izogibati. Ne smejo več v trgovine, njihove otroke odganjajo iz šol; ako tako zaznamovane ženske dobijo na samem, jih pogosto pretepejo, večkrat do smrti.

Župan kar v uradu izganja hudiča

Tudi sodna oblast je brez moči. Celo kadar prizadeti prijavijo napade državnemu pravdnistvu, je krivice nemogoče kaznovati, kajti nihče noče proti njim pričati. Neka 44-letna kmetica, ki so jo njeni sosede obsodili za čarovnico in jo hudo pretepli, je vložila proti storilcem ovadbo. Bili so postavljeni pred sodišče, toda sodnik jih je zaradi pomanjkanja dokazov moral oprostiti. Ko je nesrečna žena po razpravi stopila na ulico, jo je nahujskana množica hotela kamenjati. Bilo je to leta 1953.

Neki župan od lepi reki Neckarju pa se kar v svojem uradu udeležuje kot izganjalca hudiča. Tako je svojo „umetnost“ poskusil tudi na neki 40-letni ženi, ki je pri tem utrpela živčni zlom. Njeni sinovi so jo komaj rešili pred samomorilnim poskusom. Morali so jo spraviti v norišnico.

Na Angleškem so morali sprejeti v norišnice več mladih deklet, ki so sodelovale na čarovniških orgijah, ki jih uprizarjajo „satanovi svečniki“ in jih imenujejo črne maše. Pri nekaterih takih mašah so baje ti častilci hudiča zaklali kot „darilno žrtev“ žive ljudi.

To so le nekateri posamezni primeri, ki kažejo splošno razširjenost tega pojava. Sodna statistika je v tem pogledu zelo poučna. Povprečno je bilo v Zapadni Nemčiji letno okrog 70 sodnih procesov zaradi vražarstva ali čarovništva. V območju Lünneburger Heide so našli 231 žensk, ki veljajo za „čarovnice“. Toda ne le preprosti ljudje, ampak celo zdravniki in drugi izobraženci zapadejo praznoverstvu in sodelujejo pri „pogromih“ na čarovnice. Kriminalna policija v Friedrichshafenu je ugotovila, da v območju okrog Bodenskega jezera 63 odst. prebivalstva veruje v čarovnice.

Se razume, da se vedno najdejo ljudje, ki znajo to praznoverje izkoristiti zase. Nek gostilniški natak v Severni Nemčiji je bil obsojen na več let zapor, ker je kot „čudodelni vrač“ svoje bolnike zdravil s konjskimi odpadki in človeškim urinom. Neka baronica pa si je izmislila bolj rafinirano čarovnijo. Ona je predsednica „Ženskega društva“ za Nižo Sasko. Na vse članice tega društva je razposlala okrožnico, v kateri zahteva, da ji oskrbijo dvajset živih uš. Hotela je te žive uš namazati na maslen kruhek, katerega bi naj pojedla neka na zlatenici bolehajoča žena. Baje to pomaga? Pri kmetih v nekaterih predelih Nemčije še danes velja navada, da kadar dajejo krave malo mleka, oni opravijo svojo telesno potrebo v mlečne posode, češ da to prežene hudega duha iz krav. In to v napredni Nemčiji!

Nekateri tudi menijo, da prenehajo kožni izpuščaji ako njihov gnoj namažeš na denar? Neki živinozdravnik je ugotovil, da je nek praznoverni kmet svojem prasiču, ki ni hotel žreti, vsak dan odrezal kos ušesa, v prepričanju, da bo s tem počasi izgnal iz njega uroke. Nekemu kmetu v Severni Nemčiji, ki je oče šestih otrok, pa je čarovnik, h kateremu se je zatekel, da ga ozdravi išiasa, predpisal, da mora použiti sedem po-

(Konec na 5. str.)

FRAN ERJAVEC, Pariz:

139

KOROŠKI SLOVENC

II. DEL

Toda včasih še niti to ni zadostovalo, zato so morale oblasti trpeti, da se je pečal učitelj še s kako obrtjo (krojaštvom, čevljarstvom, sodarstvom, tkalstvom i. dr.). Razen celovške normalke in 8 glavnih šol (za slovenski del dežele v Beljaku in Velikovecu) se delovalo v navedenem času na Gornjem Koroškem 69 trivialk, na Srednjem Koroškem 24 in na Spodnjem 12. Od vsega učiteljstva se je preživljalo tedaj le 12 s samim učiteljstvom, 28 je bilo še organistov, 14 organistov in cerkvenikov obenem, 6 organistov in trških pisarjev, 3 le še trški pisarji itd., a 8 je bilo svetnih in 31 redovnih duhovnikov. Nekoliko manj razveseljiva je bila pa ta slika zgolj za slovenski del dežele, kar je tudi lahko razumljivo, saj smo že poudarili, da je bilo treba premagovati tu še posebno velike težave. Glede na to so delovale l. 1777., razen celovških in beljaških šol v slovenski Koroški tedaj šole samo še v Velikovecu, Podklostru, Dobrli vesi, Grebinju, Rablju, Guštanju, Zelezni Kapli, Pliberku, Borovljah, Podgorju, Štebnju pri Zilji, na Brdu in v Šmohorju ter skoraj gotovo še v Vrbi. V prvih dveh so poučevali poklicni učitelji, v Dobrli vesi duhovnik in organist, v Grebinju tamonjni redovniki, na ostalih pa organisti ali cerkveniki.

Za l. 1779. so imeli v načrtu 240 šol, toda v smislu ve-

ljavnih predpisov jih je po poročilu šolske komisije z dne 23. IX. 1779. delovalo le 142, a v nadaljnjih 50 krajih se je vršil le nekaj zasilni pouk. Toda vse te številke včividno ne bodo popolnoma zanesljive, kajti dve leti pozneje je šolska komisija poročala, da jih deluje na Zgornjem Koroškem 61, na Srednjem 44 in na Spodnjem 17. Iz tega je pa mogoče sklepati tudi, da mnogo šol poleti ni delovalo, a nekatere so radi prepričanih denarnih virov očitno ugasnile. Jeseni l. 1780. je cesarica celo sama ukazala, naj se iz seznamov črta 89 šol, ki so bile le v načrtu, a jih radi pomanjkanja gmočnih sredstev ni bilo mogoče osnovati. Vsekakor nam pa že gornji podatki jasno kažejo, da je bila pretežno nemška Gornja Koroška preskrbljena s šolstvom v neprimerno večji meri nego po večini slovenska Spodnja Koroška. Vzrokov tega pa seveda ne smemo iskati v kakih narodnostnih razlogih, temveč predvsem v že večkrat poudarjenem dejstvu, da je moralo zlasti v prvih časih premagovati ustanavljanje šol v slovenskih predelih mnogo večje zapreke nego v nemških, posebno v pogledu učnega osebja, a po vsej priliki tudi glede drugih sredstev in pogojev (slovenski del dežele je bil tudi mnogo revnejši nego nemški). Toda navzlic vsemu je bil ravno v zadnjem petletju vladavine Marije Terezije led krepko prebit – slovenska Koroška je dobila svoje prvo šolstvo in to v svojem jeziku, kolikor je bilo to v tedanjih okoliščinah seveda sploh mogoče.

Jasno je pa, da iz teh primitivnih kmečkih trivialk otroci še niso mogli prestopiti tudi v srednje šole. Poprej

so celovski jezuiti pripravljali nadarjene slovenske kmečke sinove tudi za gimnazijo ali so pa prihajali iz že znane nam dobrloveške beneficiatske šole. Jezuiti so tudi drugače naravnost pospeševali možnost študiranja revnejših slovenskih otrok, tako da je dobilo v prvih treh četrtinah XVIII. stol. vendarle že razmeroma precej naših kmečkih sinov priliko, da so se izsolali in dosegali tudi boljše službe, zlasti duhovniške. Toda po razpustu jezuitskega reda je nastala v tem pogledu velika vrzel, kajti ostala je samo še dobrloveška šola, le kakega posameznika je še tu in tam pripravil kak duhovnik za vstop v gimnazijo.

Preokret na boljše bi bil nastopil šele l. 1776. z ustanovitvijo glavnih šol in normalke, od koder so učenci mogli prestopiti na gimnazijo. Toda tedaj je že v odločilnih vladnih krogih prevladala vprav nesocialna težnja, da se revnejšim slojem čim bolj oteži višje šolanje. Manjše gimnazije so sploh ukinjali in dočim je bilo sinovom višjih slojev šolanje popolnoma prosto (pri teh n. pr. ni bilo treba niti izpitov za prestopanje v višje razrede), so pa za revne učence uvedli stroge izpite, razen tega pa za vse še visoke šolnine, tako da so slovenskim kmečkim otrokom skoro zaprli vrata v višje šole. Število gimnazijskih dijakov je zato hitro padalo in, ker se je to kmalu poznalo tudi v padanju števila bogoslovcev ter v nastopajočem pomanjkanju duhovščine, so škofje protestirali in enako celo graška vlada radi pomanjkanja sposobnih uradnikov, toda zaman.

(Dalje prihodnjič)

CELOVEC

(Važno opozorilo)

Naš znani advokat DR. MILER naznaja, da se je sedaj preselil v posebne pisarniške prostore v Bahnhofstrasse 38, II. nadstropje.

† Dvorni svetnik dipl. ing. F. Ehrlich

Minuli petek je po dolgi in težki bolezni umrl v Celovcu dvorni svetnik dipl. ing. Franz Ehrlich, v starosti 74 let.

Pokojnik izhaja iz Ehrlichove rodbine v Zabnicah in je po dovršenih visokošolskih študijah kot gozdni inženir vstopil v deželno službo. Dalj časa je služboval na okrajnem glavarstvu v Šmohorju. Nato je prevzel upravo obširnega gozdnega posestva knezov Porcia v Spittalu. Vedno se je tudi živo zanimal za javno življenje in se aktivno udeleževal v vrstah krščansko demokratične stranke. Bil je tudi izvoljen za deželnozborskega poslanca. Leta 1934 je bil imenovan za finančnega referenta pri koroški deželni vladi. Leta 1938 je po prihodu nacistov bil odpuščen iz javne službe. Do leta 1945 se je udeleževal v privatnem gospodarstvu in ga je pot zanesla tudi v Slovenijo. Kljub težkim vojnim časom pa si je dipl. ing. Ehrlich s svojo pristržno človekoljubnostjo pridobil mnogo prijateljev med Slovenci na Spodnjem Štajerskem, kjer je poskušal omiljevati strahote vojne. Po letu 1945 se je vrnil v Celovec in znova stopil v javno službo. Postal je deželno-gozdarski direktor in je mnogo storil za ureditev gozdnih razmer na Koroškem v zvezi s prvim povojnim časom. Kot priznanje za njegove zasluge je bil imenovan za dvornega svetnika. Kmalu po upokojitvi se ga je lotila težka bolezen, ki ga je spravila v grob. Blagi mož naj počiva v miru.

GLOBASNICA

Pri nas in v Šmihelu smo dobili novo učiteljico za ročna dela. Vsakega strokovnega pouka naše mladine smo veseli. Pač pa se nam zdi nekam čudno, da so nam poslali učiteljico, ki ne zna jezika otrok, ki je popolna Nemka. Nič proti nemškemu učitelju ali učiteljici. Toda slovenski otroci pa morajo dobiti pouk tudi v svojem materinskem jeziku. Kako bodo dekleta pletla in vezla, če jim učiteljica ne bo mogla v domači besedi razložiti te „velike umetnosti“ in ko doma mati ne bo znala tega pojasniti, kar dekle v šoli ni razumelo.

Kje je referent za dvojezične šole? Ali so ga gospodje, ki odločajo v personalnih zadevah, zopet prešli in ga niso vprašali za njegovo mnenje in za njegov nasvet? Mi vemo, da je tudi še dovolj učiteljic v deželi, ki znajo oba deželna jezika in poučujejo na izključno nemških šolah.

PLIBERK

(Sv. birma in slovenski napis)

V Pliberku smo imeli birmo. Saj veste, kako so se je otroci-birmanci veselili, nič manj botri in cela fara. Mrzlično smo se nanjo pripravljali tako v Pliberku kakor tudi na podružnicah, kjer je bila napovedana vizitacija. Otroci so se učili iz katekizma, da bodo vedeli, kaj je zakrament svete birme in bodo znali odgovarjati g. škofu na

Pri nas na Koroškem

razna vprašanja. Pevci so se pridno vadili, da z ubranim petjem proslavijo visoki praznik v fari in dajo dostojen poklon prevzvišenemu nadpastirju. Da ne govorimo o šiviljah in krojačih! In dekleta z dežele so spletaile vence za praznično obleko hiše božje, fantje iz vasi pa so postavili smreke za vrata na vseh dohodnih cestah v mesto, pred farovžem in pred cerkvijo. Dežela za take prilike vedno z veseljem vse žrtvuje. Za vrata (slavoloke) so potrebni seveda tudi napisi. Za pet ali šest vrat je potrebnih šest napisov. Napisi — se razume — nemški. Saj se vse ujema: slovenska smreka, nemški napis. Smo ja v dvojezičnem ozemlju! Ker pa prevzvišeni gospod škof tudi dobro slovensko razumejo in ker je vsa širna okolica izrazito slovenska, razen privandrancev in starih nacistov, je bil na mestu tudi en slovenski napis. Ker pa je bil ta pobožni napis obrnjen proti prometni cesti, je gotovo Pliberčane tako v oči zabodel, da je nastala cela revolucija. Deputacija za deputacijo — to se pravi ženska za žensko in še kak mož — so bežljali v farovž s prošnjo — ne, ukazom!, naj tablo na slavoloku obrnejo. No in naš gospod proš so ja popustljiv in dober gospod in Slovencem je bilo tudi kar prav, da je bila tabla s slovenskim napisom obrnjena proti cerkvi prav h glavnemu vhodu, da je kar več pravih vernikov

Advokat Dr. Miler

se je preselil v posebne pisarniške prostore: Celovec, Bahnhofstrasse 38, II. nadstropje.

bralo pozdrav v slovenskem jeziku. Ali ni to za nas odlika? Prometna cesta pa sprejema in oddaja ljudi, ki mimogrede pogledajo na tovrstne napise, čeprav v nemščini pisane.

Sprejem prevzvišenega nadpastirja pa je bil zelo prisrčen. Naši malčki so ljubko podali zborni deklamacijo in deklič iz Libuče je pogumno pozdravila nadpastirja v domačem jeziku. Dan birme — saj ste ga videli — bil je dan, ki ga je naredil za nas Gospod. Na koru je petje po menjavanju besedila obeh jezikov pokazalo, kaka harmonija naj družiti dva naroda v eni cerkvi, v eni fari, v eni dolini, v eni domovini.

Še eno razveseljivo dejstvo lahko označimo in sicer, da je vladal to pot vzoren red v nabito polni cerkvi in izven cerkve, kar je pripisati seveda navzočnosti nadpastirjevi in pa policiji, ki je zvela pod oko sejmische pred cerkvijo.

Pliberškim revolucionarjem proti slovenskemu napisu pa svetujemo, naj raje gledajo, da uredijo in poravnajo nedostatke in ceste svoje občine, ki vodijo iz podeželja v

mesto, kjer se vozi in nosi v mesto denar, od katerega purgarji živijo. — Pred volitvami je bilo časa dovolj, da bi si bili razni agitatorji ogledali pota in ceste. Posebej naj bi si ogledali pot, ki vodi mimo bivšega taborišča v predmestju iz libuške strani. Ali g. župan misli, da tega ne opazimo, da ne vidimo skal, ki so nam jih navalili na cesto, da trpi čevljar v cokol, kolo in vsako vozilo. To naj vas zbode v oči in tu pokažite svojo zgovornost, moč in smisel za „Wiederaufbau“!

ŠKOCIJAN

SV. BIRMA

Med najvažnejše dogodke v fari smemo šteti tudi dan sv. birme. Iz cerkvenega zvonika plapolajoča zastava je opozarjala okoličane kakor tudi druge mimoidoče, da se škocijanska fara pripravlja na slovesen dogodek.

Do minute točno ob 15. uri je prispel visokočastiti gospod škof dr. Jožef Köstner v spremstvu novega dekana g. Brandstätterja. Po pregledu cerkve je visoki gost obiskal tudi šolo, da se prepriča o znanju šolske mladine o verskih resnicah.

V šoli je pričakovala mladina nestrpno prevzvišenega. Ob prihodu ga je šolski direktor g. Rebernik pozdravil ter mu predstavil ves učiteljski zbor. Nato je sledilo izpraševanje v vseh razredih.

Ob 18. uri je bil uraden sprejem. Zbralo se je precej občinstva, šolska mladina, da izkaže spoštovanje najvišjemu cerkvenemu dostojanstveniku na Koroškem. Najprej je zapel domači cerkveni zbor. Sledili sta dve deklamaciji, kjer sta deklamirala učenka Sukounig Fini in H. Starc ter v imenu malih izrazila veselje, da jih je obiskal tako visoki dostojanstvenik. Domači g. župnik je v svojem nagovoru primerjal vse tri birme, ki so se vršile za časa njegovega pastirovanja, to je birmo leta 1939 pred strašnim viharjem druge svetovne vojne, birmo 1949, kjer so se kazale grozne posledice vojne (takrat je še vladalo veliko pomanjkanje) in sedanjo birmo, kjer je že blagostanje med ljudstvom. To blagostanje pa je žalibog, potegnito marsikoga v pogubni materializem. G. župan je pa pozdravil v imenu svoje občine. Zapel je še nemški pevski zbor.

Sledil je blagoslov v cerkvi, nato pa se je vršil obred, ki nas je peljal na pokopališče, da smo se v tem veselem trenutku spomnili tudi pokojnih.

Drugi dan je bilo birmovanje. Ob cerkvi so stale stojnice, kjer so vsiljivi, a zelo „ljubeznivi“ kramarji ponujali na pretege svojo robo. Birmanci so se zbudili ob krasnem sončnem dnevu. Kljub delavniku je bila udeležba zelo številna. Pri sv. maši je bilo ljudsko petje.

Dopolodne pa se je vršila ljubka slavnost malih nedolžnih otrok. Dobre krščanske matere so prinesle ali pripeljale svoje male v cerkev. Prevzvišeni so blagoslovili posamezne otroke. Dal Bog, da bi te male spremljal ta blagoslov skozi težave, katerih se tudi ti ne bodo mogli oprostiti v življenju!

DOLINA PRI POKRČAH

Dolgo že nimate poročila o Marijini romarski cerkvi v Dolini. Je že leto od tega, ko smo se zadnjič oglašili tozadevno v listih. Imeli smo tedaj tombolo pred seboj za omet cerkve, zgradbo lopce in inštalacijo električne luči. Vse to je bilo lani izgotovljeno. Mnogi dobrotniki so darovali les, drugi gradivo in denar. Vsi izdatki lanskega leta so bili zelo visoki. Od teh stroškov je še okrog 50.000 šil. dolga.

Zato bo letos dne 7. julija v Dolini zopet tombola, če jo bo oblast dovolila. Dne 11. avgusta letošnjega leta bo konsekracija cerkve. Konsekriral jo bo naš prevzvišeni nadpastir. Nameravane so tedaj tudi procesije v Dolino. To bo res dan, ko se bo izpolnila dolgoletna želja romarjev po novem povečanem in dostojnem svetišču Matere božje v Dolini. Vabimo že sedaj vas vse, da pridete ta dan v Dolino.

Farni svet v Pokrčah pa obenem prosi vse prijatelje te romarske cerkve, da nam še pomagajo, da bo tombola dobro uspešna in da bomo dolg poplačali. Prosimo za darove v denarju in morda še v lesu ali deskah. Prosimo, da bi vsi, ki ste obljubili pomoč, pomagali sedaj, ker smo v precejšnji stiski. Pred konsekracijo bo še treba novi del cerkve znotraj slikati, ni še tlaka, ni še stranskih oltarjev in veliki oltar mora biti dvignjen, ker je prenizek za novo veliko cerkev.

Vsem pa, ki ste nam do sedaj tako velikušno pomagali, v denarju ali v materialu, naj Bog po Materi povrne! Vsako soboto molimo posebno za dobrotnike, ko je sedaj ob poletnem času ob 6. uri tam sv. maša. Ob nedeljah in praznikih v majniku imamo v Dolini ob 15. uri šmarnice s sv. mašo.

PEČNICA

(Poroka)

V nedeljo 5. maja sta se poročila v idilični cerkvi pod Pečnico g. Mikl Jožef in Marija Smolej. Marljivi Pepi izhaja iz znanega Gašparičeve družine in vedno pridno pomaga svojemu očetu pri lesnem kupčevanju in tudi pri kmetijstvu. Po izvoljenosti je šel v Gozd na Gorenjskem. Njegov bratranec — preč g. Gabruč Jožef — pa ju je „zvezal“ za večno. V jedrnatih in izklesanih besedah jima je dajal navodila za zakonski stan. Kot priči sta bila g. Arnejc Franc, posestnik v Spodnjih Borovljah, ter g. dr. Mikl Franc (brat), živinozdravnik v Borovljah. Po poroki so se sosedje odpravili na bližnjo Gašparičevo domačijo nad Baškim jezerom, kjer je bila pojedina. Navzoči domači pevci kakor godba v sosedni — na isti dan novootvorjeni „Blatinčevi gostilni“ — so skrbeli za veselo razpoloženje številnih svatov.

Novoporočencema želimo, da vzklijejo iz njune zakonske zveze — po vzorcu svojih prednikov — čvrsti narodnjaki-korenjaki.

† Marija Zechner v Dolnji vesi pri Žvabeku

„Blagor mrtvim, ki umrjejo v Gospodu! Spočijejo naj se od svojega truda, zakaj njih dela gredo z njimi.“ Te besede sv. pisma pač smemo obrniti na Marijo Zechner, pd. Jugovo v Dolnji vesi.

Rajna je bila rojena 8. 8. 1886. kot prvi otrok ugledne Jugove družine. Že v zgodnji mladosti je z veseljem varovala svoje mlajše bratce in sestrice, da olajša veliko skrb svoje z delom preobložene ljubeče matere. V poznejših letih je bila v veliko pomoč vsej družini. — Delo doma in na polju je bilo njeno veselje. — Četudi z delom preobložena, je vedno našla časa za svojo duhovno življenje. Živa vera ji je dajala moč za resnično pobožnost, za iskreno ljubezen do presv. Srca Jezusovega in Matere božje. Redno je prihajala vsaki dan in ob vsakem vremenu v pol ure oddaljeno faro cerkev k sv. maši in sv. obhajilu. Poznala in izpolnjevala je vestno Gospodovo zapoved ljubezni do bližnjega. Rada je pomagala vsem pomoči potrebnim, kjerkoli je le mogla.

Edino Bog ve, koliko dobrih del si je kljub bolehnosti nabrala v svojem življenju.

Največje dobro delo in Bogu najbolj dopadljivo je bila njena vztrajna molitev in

žrtve za duhovniške poklice. Bog je poklical v svoj vinograd njenega brata Lekšeja, ki je 18. 7. 1926 daroval ob veliki slovesnosti svojo prvo sv. mašo. Ta dan je bil za rajno Marijo, za starše in celo družino najlepši njihovega življenja.

Podobno veselje je Bog naklonil rajni, ko je č. g. Fr. Vodnik daroval svojo primicijo na Sv. mestu in je s svojim bratom zastopala in nadomestovala kot duhovna mati primicijantove starše.

Prišla je še zadnja in najtežja preizkušnja njene vere, upanja in ljubezni v Boga. Gospod sam jo je obiskal s svojim težkim križem. Trpljenje, posebno združeno s težko in mučno boleznijo, se imenuje „obisk božji“. Ohromela je in trpela silne bolečine. Zdravje se ji je začelo zboljšalo, da je mogla zopet v cerkev k sv. maši in sv. obhajilu. Toda bolezen se je povrnila s tem večjo silo in s še večjim trpljenjem. Privežana je bila na bolniško posteljo. Našla se je blaga žena, ki je bolnici potrpežljivo in vdano stregla ter jo tolažila do smrti. Največja tolažba in veselja pa je bilo rajni, da je v svoji bolezni mogla večkrat prejeti sv. zakramente. V nedeljo, 28. 4. jo je rešila smrt telesnih muk. „Kogar Gospod ljubi, tega tepe“.

Preprečite požare!

Če si ogledamo naštančene slike, nas nekoliko pretrese, ker nam predstavlja žalosten konec tega, kar je ustvarila in zgradila pridna žloveška roka. In samo zaradi neprevidnosti človeka, se je uničilo močno poslopje.

Oglejte si statistiko na zadnji strani in videli boste, koliko požarov je povzročila neprevidnost in površnost — v Celovcu n. pr. 70 odstotkov.

V našem ozemlju je v primerjavi z drugimi kraji sicer razmeroma malo požarov, toda marsikje je ogenj uničil lepo stanovanjsko hišo ali imenitno gospodarsko poslopje z vsemi poljskimi pridelki in dragocenimi stroji vred.

Veliko premoženje uniči dostikrat tudi nepravilno ravnanje z elektriko, ker se pač ne moremo sprijazniti z dejstvom, da bi bilo potrebno napraviti marsikje posebne varovalne naprave. Bodite torej previdni z ognjem in električnim tokom! **PREPREČITE POŽARE!** Vpoštevajte koristna navodila v našem listu!

PREPROGE — PRAUSE ▲ ZAVESE — PRAUSE ▲ PREPROGE — PRAUSE

Lesni izvoz se je povečal na račun zalog

V prvih mesecih novega leta (januar-marec) se je izvoz igličastega rezanega lesa iz Avstrije ob sorazmerno enaki sečnji kot v zadnjih letih povečal v glavnem na račun obstoječih zalog. Tako so dne 31. marca t. l. znašale zaloge igličastega rezanega lesa na žagah 649.187 m³ proti 786.112 m³ na isti dan minulega leta. Dne 31. decembra 1956 pa je bilo pri naših žagah 571.970 m³ igličastega rezanega lesa, dočim ga je bilo dne 31. decembra 1955 še 624.526 m³. Ponavadi se v zimskem času povečajo zaloge lesa na žagah, vendar je to povečanje zaradi pospešenega izvoza bilo letos sorazmerno manjše kot v minulih letih. Znašalo je (v dobi od 31. decembra 1956 do 31. marca 1957 samo 77.217 m³ (ali 13,5 %), dočim je v isti dobi lanskega leta doseglo 161.586 m³ (25,9 odst.). Listnatega rezanega lesa pa so imele žage na zalogi dne 31. marca t. l. 48.621 m³, kar je za 25,9 % več kot v istem času lani. Zaloge igličastega okroglega lesa so znašale 31. marca 1.585.100 m³, kar je le 2 odstotka manj kot lani ob istem času.

Agencija HO-NA pripominja, da je visoki izvoz v zimskih mesecih omogočilo ugodno vreme, ki je tako v zapadni kot južni Ev-

ropi dopuščalo nadaljevanje gradbene delavnosti tudi v večjem delu zimskega časa, dočim je lansko zimo zaradi neugodnega vremena bila prekinjena gradbena delavnost celo v klimatsko ugodnih deželah. Ista agencija meni tudi, da bo v prihodnjih mesecih lesni izvoz naletel na težave na svetovnem trgu, ker so napovedane velike ruske dobave. Vendar ne pričakujejo posebnih padcev cen, zakaj nekatere nordijske države, kot Finska in Švedska, so približno za tretjino znižale svojo lesno proizvodnjo. Res je v aprilu količina izvoženega lesa že nekoliko upadla. Zmanjšal se je izvoz v Nemčijo, Nizozemsko in Italijo.

IZVOZ PAPIRJA IZ AVSTRIJE. Leta 1956 je Avstrija izvozila skupno 248.000 ton papirja. Največji odjemalec je bila Zpadna Nemčija s 63.000 tonami, sledile so ji Združene države Amerike s 42.000 ton (povečini časopisni papir), Francija s 18.000 tonami.

Glavni odjemalec lesne celuloze in lesovine je pa Italija, ki je prevzela od skupne izvozne količine 161.000 ton 68.000 ton. Sledi ji Nemčija s 53.000 tonami.

Tržačan na Koroškem

Pod tem naslovom prinaša tržaški strokovni časopis „Gospodarstvo“ barvito pisan sestavek svojega dopisnika, ki je kot turist prišel v našo deželo. Predvsem prijetno vpliva na Tržačana, vajenega šumnega velikomestnega direndaja ter južnjaške hrupnosti, sorazmeren mir in tihoča, ki vlada v Celovcu. V primeri z zadnjimi leti je opazil znaten porast blagostanja, ki ga v glavnem presoja po povečanem številu avtomobilov in prevladovanju dražjih tipov. Tržaški popotnik ima očitno smisel za romantiko, kajti pravi, da „zelo prijetno vplivajo mnogi stari spomeniki, da niti ne omenjam slavnega celovškega zmagaja, ki baje vsakokrat pomiga z repom, kadar gre mimo... pa bolje molčati, da ne spravim kakšne mlade tržaške izletnice v zadrego.“ (Res je bolje molčati, kajti tudi stari celovski stanovci že dolgo nismo doživeli, da bi naš zmagaj v smislu priljubljenega ljudskega reka kdaj pomigal z repom.) Nadaljuje pa takole: „V Sloveniji so razne državne spremembe pometle z mnogimi spomeniki preteklih časov, tu pa še vsi stoje in ustvarjajo vzdušje povezanosti s preteklostjo in tradicijo, kar blaži mnoge modernistične pretiranosti.“

Tudi freske na celovškem kolodvoru so zbudile Tržačanovo zanimanje. „Ko sem

stal sredi veže in si ogledoval podobe na zidu, ki zelo spominjajo na Černigojeve slike (znan slovenski tržaški slikar, ki je v Italiji dobil več visokih priznanj, op. ur.), se mi je približala starejša gospa in me vsa razdražena nagovorila: „Kaj pravite k tej svinjariji? Poglejte no tistole ženske postavice! Ali so to sploh še ženske oblike? Kje je le kaj takega videl? A kaj naj bi to pomenilo, sploh ne vem! Sramota“. Skušal sem jo pomiriti, da ima pač vsak čas svojo lastno umetnost in čut za lepoto, a se ni dala potolažiti.“

Na splošno je opazil politično mlačnost, le bivši nacisti si prizadevajo razpihovati sovraštvo proti Slovincem. „Vendar pa niti v Celovcu niti drugje ni opaziti kekega očitnega sovraštva proti Slovincem. Nihče se ne obregne ob družbe, ki govorijo slovensko, le da so take družbe zelo redke. Slovenskih turistov praktično ni, razen kakšnih posameznikov, bodisi s Tržaškega ali iz Slovenije, pa še ti pridejo največ po drugih zasebnih ali trgovskih opravkih. V Celovcu je slišati manj slovenščine kot v Trstu, kljub temu, da je petkrat manjše mesto. Pač pa slišite govoriti ljudi v slovenskem koroškem narečju na trgu, zlasti dopoldne, ko prihaja tja dosti ljudi z dežele, ali na postaji. Vseposod pa lahko naletite na Slovence,

tekočem traku, in jih izvažajo po vsem svetu. Pravijo, da odjemalcev ne zmanjka.

V srednjem veku in še pozneje so nekateri podjetni ljudje prepisovali z roko ali tiskali na primitivnih ročnih tiskarnah v majhnih nakladah čarovniške knjige. Te so potem romale od rok do rok iz roke v roko, a pri hišah so jih na smrtni postelji očetje predajali sinovom kot največjo vrednost v hiši.

Tudi pri nas na Koroškem so v minulih časih od roda do roda ohranjali orumenele, na roko tiskane knjige „Kolomonovega žegna, stoletnih pratik in drugih knjig te vrste. Bila je to takrat splošna evropska navada. Dejstvo, da so že takrat knjige te vrste izhajale tudi v slovenščini, dokazuje, da so naši ljudje — čeprav po teh stranpotih — stremeli po spoznavanju tajn življenja in narave.

Toda podobne knjige gredo drugod še danes v promet. Lani je sodišče v Braunschweigu odredilo ukinitve neke založbe, ki je nosila visokodoneče ime „Planet“. Bilo je to moderno založniško podjetje, opremljeno z najnovejšimi pridobitvami tehnike, od kompliciranih stavčnih strojev pa do močnega rotacijskega tiskarskega stroja, ki je v kratkem času mogel izbruhati stotisoče knjig. Založba je „cvetela“, da je bilo veselo. Njene knjige so kljub visoki nakladi kmalu razprodane. Eden izmed naslovov njenih knjig je bil: „Šesta in sedma knjiga Mojzesova“ s tem razlagalnim podnaslovom: „To je Mojzesova čarovniška umetnost, skrivnost vseh skrivnosti“. Knjiga je bila dosegljiva za vsakogar. V ceneni izdaji je stala sedemdeset šil., za „boljše“ ljudi je bila tiskana na boljšem papirju in vezana v

Našim gospodinjam

Kadar kupujemo

Važno poglavje v življenju vsake gospodinjice je nakupovanje. Resnica je, da skozi gospodinjine roke gre mnogo denarja. Njeni nakupi niso važni samo za družinsko gospodarstvo, ampak tudi za celotno ljudsko gospodarstvo. Zato naj bo vsak nakup premišljen. Gospodinja naj si pri večjih nakupih napiše na listek, kaj bo kupila, kaj je pošlo. Kdor kupuje brez načrta, navadno kupi tudi kaj takega, kar ne potrebuje. V izlozbi ali trgovini vidi kaj predmet, pa ga hoče imeti. Kupujemo vedno to, kar ima nek pomen. Tudi na pregovor: „Kdor poceni kupi, drago kupi“, ne pozabimo. Nekatere gospodinjice gledajo pri blagu, živilih, opravi samo na to, da je poceni. Pri tem pa gotovo vedno trpi kvaliteta — kakovost. — Pride agent in ponuja pristni angleški kamgarn. Pogajamo se za ceno in morda dosežemo pri enem metru 50.— S nižjo ceno. Ponosni smo in se hvalimo s svojimi trgovskimi sposobnostmi. Ko pa agent odide, šele vidimo, da je blago italijanski bombaž, ki se imenitno mečka. Pri živilih je isto. Če je riž bolj poceni, pa se manj nakuha. Če je rum cenejši, pa manj izda. Zato si zapomnimo tole: Dobra stvar je resnično poceni, četudi stane nekaj več. Iz dobre volne pleten pulover lahko sparimo in spletemo novega. V Italiji kupljena jopica (na odprtem trgu v Trbižu) je tenka in pranja ne prenese dobro.

Predmet, ki ga kupujemo, dobro pogledajmo. Posodo kontrolirajmo na vseh straneh, če ni morda oškrbana, obtolčena. Pri blagu

v hotelu, kjer znajo sobarice slovensko, v gostilnah, kjer vam postreže slovensko dekle, v trgovinah in drugje. Ko sem potreboval taksi, sem telefoniral ponj, in ko je šofer slišal, da govoriva z ženo slovensko, se je začel še sam pogovarjati z nama v kar dobri in pravilni slovenščini. Vendar pa je izjavil, da je „vindišar“ in ne Slovenec, med tem ko je drugi dan, ko smo ga spet potrebovali, že kar pogumno priznal, da je tudi on Slovenec. Slovenščina mu zelo prav pride, ker vozi tuje turiste n. pr. Švicarje v Ljubljano in v Postojno ter jim je lahko hkrati za tolmača. Človek ima vtis, da bi se slovensko življenje na Koroškem v splošnem zelo počivilo, če bi prihajalo tja več slovenskih turistov, če bi se n. pr. za vsak konec tedna razlile po Koroškem reke slovenskih izletnikov, kakor se razlivajo reke avstrijskih izletnikov po južnem Tirolskem ali iz Furlanije na Koroško“.

svinjsko usnje. Zato je stala več — 550 šil.; a za „najfinejšo“ salonske babjeverneže pa je bila tiskana na najfinejšem umetniškem papirju in vezana v prvovrstno telečje usnje — cena 750.— šil. Kmalu je knjiga pošla in sledila ji je druga: „Osma in deveta knjiga Mojzesova“ s tem podučnim podnaslovom: „Dokumenti iz najstarejših kabalističnih listin s 101 skrivnostjo vseh skrivnosti.“

Lastnik založbe je v kratkem času postal milijonar in bi bil še bolj bogatelj, ako ga ne bi sodnija obsodila na več let ječe.

Po drugi strani pa si je neki Johann Kruse zastavil za življenjsko nalogo; da študira vražarstvo in praznoverje ter ga razgalja pred javnostjo kot nesmisel, ki ljudem škoduje na dušni in telesu. Je temeljit mož in njegove knjige proti praznoverji so temeljita dela s jasnimi in za razsodnega človeka neoporečnimi razlogi. Toda gredo zelo slabo v denar.

Presenetljiv razvoj znanosti in tehnike v zadnjih desetletjih je napotil mnogo ljudi, da so začeli govoriti o „tehnični dobi“ kot dobi, v kateri bo človek s svojim umom razjasnil vse skrivnosti življenja in vesolje. Toda vsako novo odkritje in vsaka nova iznajdba odkrije včasih strašna vprašanja o naši bodočnosti. Priprost človek pogosto že ne more več slediti kompliciranim razlagam znanstvenikov, zato se raje zateka k „vsevednim“ in skrivnostnim čarovnikom, vedeževalcem, prerokom iz zvezd. To posebno ljudje, ki so izgubili stik z vero, povečini vprav zato, ker so verjeli prerokovanju, da jim bo razum odkril in pojasnil vse skrivnosti. Toda to pričakovanje se ni izpolnilo. Zato se namesto povratka k veri, utapljajo v zablodah praznoverja.

poglejmo, če nima napak; pri opravi, če ni poškodovana. Tudi račun sami pregledajmo, če se ujema. Pazimo, da v trgovini kaj ne pozabimo ali zamenjamo; kupujemo tudi vedno pri istem trgovcu. Poznal nas bo, nas boljše postregel in nam dobro svetoval. Tudi se ne bo upal, nam „vriniti“ slabo blago, ker ne bo hotel izgubiti odjemalca.

Za našo lekarno

Smrekov sirup. — Meseca maja naberejo mladih smrekovih in jelovih vršičkov. Prebrane stehamo in pripravimo ravno toliko sladkorja, ki ga zmešamo z vršički. Zmes sladkorja in vršičkov denemo v steklenico s širokim vratom, katero zavežemo in postavimo na sonce. Sonce naj sije na steklenico cel dan in sicer 1 do 2 tedna, da se sladkor stopi. Vršičke med tem časom večkrat premešamo. Nato zmes stresemo na krpo, tako da sok odteče. Ta sirup nalijmo v manjše steklenice in ga shranimo na hladnem prostoru. Je odlično zdravilo za bolne na pljučih in proti kašlju. — Ponekod vršičke tudi prekuhavajo in ob koncu kuhanja dodajo sladkor. Dobljeni rjavkasti sok služi istemu namenu. Boljši je pa nekuhan sirup.

Maja na vrtu

Na stalno mesto sadimo v začetku meseca: grah, pozno peso, pritlični fižol, visoki fižol (sredi meseca), buče, kumare. Za jesensko uporabo sejemo: pozno karfijolo, belo zelje, ohrovt, zemeljske kolerabe in glavnatu salatu.

Presajamo na stalno mesto: kapus, kole-rabo, karfijolo, ohrovt, paradiznik, papriko, rdečo peso, por in zeleno (proti koncu meseca). Pregoste setve redčimo, pridno okopavamo in rahljamo zemljo. Išemo škodljivce tako, da pri oveneli rastlini poiščemo vzrok. Rabarbari odstranjamo cvetna stebila, ker gre sicer res sok v cvet, ne pa v listna stebila.

Ameriško potovalno gledališče v Celovcu

Predstava igre „Patrioti“ bo v Delavski zbornici dne 22. maja

Ameriško potovalno gledališče pride konec maja zopet na Koroško.

Predstavilo nam bo zgodovinsko igro „Patrioti“, ki jo je spisal ameriški pisatelj Sidney Kingsey. V zanimivem zgodovinskem okolju mlade ameriške demokracije v začetku prejšnjega stoletja nam prikazuje pisatelj življenje ameriškega državnega predsednika Thomasa Jeffersona, enega izmed tvorcev ameriške demokracije. V šestih slikah podaja značilne dogodke iz življenja tega izrednega moža, ki je bil poslanik svoje države v Parizu.

Združene države so prav takrat preživljale težko razvojno krizo, ko se je iz različnih angleških kolonij, ki so se bile uprle v Londonu, se porajala enotna velika država. Ta rast je bila združena s težavami. Jefferson je po povratku iz Pariza v domovino posegel v politiko in bil izvoljen za državnega predsednika. S tega mesta je odločilno vplival na razvoj mlade države.

Jefferson je dal ameriškem ljudstvu temeljne pojave o resnični svobodi.

Pri predstavi sodelujejo odlični dunajski igralci pod vodstvom režiserja dr. H. Krausa. Kot ponavadi so predstave ameriškega potovalnega gledališča splošno zanimive in poučne. Obenem pa tudi na zavidljivi umetniški višini. Zato vsem našim bralcem obisk predstave, ki bo dne 22. maja t. l. ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice.

Motorne kosilnice znamke „Reform“, Austro — Rapid. Kosilnice „Hofner-Schranz“. Mlatilne stroje (s posebno ponudbo) dvakratno čistilno napravo

JOHANN LOMŠEK

ST. LIPŠ, Tihoja 2, p. Dobrla ves

Odplačilo je mogoče na obroke. Cenik dobite po želji brezplačno.

Praznoverje — kljub napredku znanosti

(Nadaljevanje s 3. strani)

sebeno izstradanih in nato zmečkanih hroščev, obenem s šestimi jagodami lovorja. Zaradi tega „zdravljenja“ je mož umrl. Neka nevedna žena je po nasvetu „čudodelnice“ tako pretepla svojega „uročenega“ otroka, ki ni hotel jesti, da je na zadobljenih poškodbah umrl.

Take in podobne dobre nasvete pa dajejo „modrijani“ varči, „modre žene“ in drugi ljudje, ki poznajo nam neznane tajne sile, le proti dobremu plačilu. Mizarski mojster Waldemar Eberling iz Salzbuttela izganja hudiča s posebnim obredom le proti plačilu 600 šil. za enkratni izgon. Začarane hleve osvobaja s posebnim obredom. Ponoči zakoplje v bližini začaranega poslopja sedem voščenenih tablic s skrivnostnimi napisi, obenem z neko mešanico ognja, rožnega olja, lepila in drugih dišav. Sodišče ga je enkrat že obsodilo na leto dni zapora. Toda njegovi posli kljub temu dobro uspevajo. Neka izganjalka hudiča v Bremenju (podobno kot pri nas „dol žebra-nje“) zasluži na dan včasih do 6000 šil. Ob-lasti so brez moči proti tem pojavom, ker jih nihče noče prijaviti. Pa tudi za tiste, ki se jim predolga pot k vračem in vedeževalkam, so na razpolago po nemških lekarnah razna mazila. Do pred kratkim je bilo moč v rotovski lekarni v Hamburgu kupiti „zdravilna zelišča proti nevoščljivosti“, pas-jo mast, slonove uši, zmajevo kri, čarovniški kamen in podobno. Obstojijo celo tovarne, ki izdelujejo taka zelišča in čarovnije na industrijski način v velikih količinah, na

Veselo razpoloženje

Dandanes smo že vsi taki, da se le redko prav iz srca posmejimo. Življenje nas preveč gneta in gnjavi, da bi imeli čas za smeh.

Toda slabo razpoloženje si pa večina ljubih soljudi navadno sama ustvarja, in to pogosto celo brez pravega vzroka.

Po ugotovitvah zdravnikov je 30% žensk in moških koleričnih nergačev in jezljucev. Pousod najdejo dlako v jajcu, iz vsake zadevice naredijo že prepir ter se jezijo, kot da bi šlo za življenje.

Iz takega stalnega razpoloženja se razvije tudi telesno neugodje in dostikrat celo bolezen. Koleriki ne puste nikomur lastnega mnenja, vse se mora ravnati po njihovi volji. Koliko bolj zdravo bi bilo pustiti tudi bližnjemu mnenje in se zaletelom kvečjemu pod kožo smejati.

Še teže najdejo pot do zdravega smeha ciniki in značaji. Ti gledajo vse življenje skozi kritična očala. Kar jim je količkaj ne všeč, opikajo s svojim jezikom in skušajo vse lepo in dobro s trpkim cinizmom zastrupiti. Vsako dobro voljo bližnjika že v kali zaduše, v družbi so prevlejavni ali nestrpni. Zato nikjer ne najdejo odkritih prijateljev.

Zdravniki pravijo, da povzroča smeh trenje trebušne mrene. Posledica je boljši krvni obtok, ki preprečuje poapnenje žil. Tudi proti drugim boleznim, zlasti dušnim je nasmejani človek dosti bolj odporen kakor pa temnogled.

Na stotine manj prepirov bi bilo v družinah, če bi ljudje našli vsaj pet minut na dan časa, da bi se posmejali.

Vedro razpoloženje se seveda ne da kar meni nič tebi nič pričarati. Optimizem ali bolj vedro gledanje na življenje je v precejšnji meri odvisno od samovzgoje in samopremagovanja. Pogled na lepo naravo, uživanje lepih praznikov in pomladi lahko vsakogar navda z vedrino in s smehljajem, in je — pol zdravja zate in za tvojo okolico.

IZ SLOVENSKEGA KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Kdo pa je HASAN-AGINICA?

To je žena Hasan-Age, nekakega turškega poveljnika ali kneza. Srečno živi ob svojih štirih otrokih: Sultanija, Fata, Meho in eden še v zibelci. Medtem ko Hasan-Aga, v boju ranjen, leži v šotoru, ga mati ščuva proti ženi in zato jo ljubosumen zapodi iz hiše. Strašna je ločitev matere od svojih otrok. Sorodniki jo nagovarjajo, da se znova poroči, Kadija jo snubi. V sili in obupu se vda, toda ko gre na svatbo, se hoče še posloviti od svojih otrok. Po dramatičnem boju med ljubosumjem, užaljenostjo in ljubeznijo spoznata, da se vendar ljubita in ob sreči, da je zopet pri možu in otrocih, ji poči srce.

Vsebina je vzeta iz hrvaške narodne pesmi. Kakor je pri nas poznana narodna igra „Miklova Zala“ izza časa turških vdorov, tako je ta igra izza časa turške okupacije

Balkana. Pokaže nam turško življenje, noše, navade itd.

Predvsem pa je po svoji vsebini najlepša materinska igra, ki mora vsakega presuniti do srca.

Igra je prvokrat igrana na Koroškem. Ker je Farna mladina iz št. Jakoba imela z njo doma tak lep uspeh in priznanje, jo uprizaro tudi v Celovcu, da ima tudi širši krog možnost, udeležiti se te prave kulturne prireditve.

POZOR!

Udeleženci iz oddaljenih krajev pridete z opoldanskim vlakom in se odpeljete nazaj z večernim vlakom. Konec proslave je ob 5. uri popoldne. Sicer pa z motorji in avtomobili.

Materinska proslava v Celoveu

V NEDELJO, 19. MAJA OB POL TREH POPOLDNE
BO V KOLPINGOVEM DOMU IGRA

HASAN-AGINICA

žaloigra s petjem v 3. dejanjih.

Gostuje FARNA MLADINA IZ ŠT. JAKOBA. — Pretresljiva tragedija iz turškega družinskega življenja, prirejena po hrvaški narodni pesmi.

Vsi od daleč in blizu prisrčno vabljeni!

Pravljica je umrla

Danes ni več pravljic. Takrat so pa živele in so se vse enako začenjale: Živel je kralj in je imel tri sinove.

Živel je kralj in je imel tri sinove. Najmlajši je bil bedak in najpametnejši. Pustil je dvor in zlato in čast. Nekje zunaj mesta je zgradil hišico in postal krojač in je pel od jutra do večera, včasih še ponoči. Dobil je sina in ga je dal krstiti za Valentina, sam mu je pa pravil Tinče.

Tinče je rastel in oče mu je umeril novo obleko. Potem ga je posadil na kolena in mu povedal lepo zgodbo. Rekel je, da je pravljica.

„Tinče, velik si že, dovolj, pojdi in poglej, če je pravljica resnična.“

Tinče je ubogal. Vzel je kruh in palico in šel po svetu.

Oče mu je pravil o dvoru in o kralju, ki je imel tri sinove, Tinče je pa šel drugam. Zavil je čez polje, srečal je kmeta in ga je vprašal, če je na svetu še kaj pravice.

Temno ga je pogledal kmet, pa je videl, da je otrok, in mu ni zameril. Samo čudno je vzdihnil, potegnil iz malhe kos kruha in mu ga dal.

„To je vsa pravljica, vidiš!“

Tinče je zmajal, pa se je lepo zahvalil in odšel naprej. Nekje daleč je srečal berača. Ležal je kraj ceste in vzdihoval. Tinče se je domislil očetovega ukaza in je vprašal po pravljici. Berač se je začudil, potem se je široko zasmejal in vrgel na cesto svojo popolno palico.

„Lačen sem in to je pravljica.“

„V romarski palici je skrita pravljica,“ je pomislil Tinče. Beraču je dal kruha, vzel je palico in odšel.

Hodil je noč in dan in je prišel na kraljev dvor. Pogumno je stopil pred kralja in vprašal, če je še pravljica na svetu. Sivemu kralju je bil fant všeč, pa je ukazal, da so se zbrali vsi modrijani, da bi presodili, če je še pravljica živa. Prinesli so knjige in listine, premišljevali so tri dni, potem pa so dognali, da pravljice ni več, da je pred toliko in toliko leti umrla.

„Kaj pa zdaj?“ je rekel kralj.

„Nič,“ se je zasmejal Tinče. „Očetu pojdem povedat.“

In takoj se je obrnil in vrnil domov.

Kralj se je pa globoko zamislil. Potem je ukazal služabnikom, naj gredo gledat, kje je fantič doma. Ljudje so šli, našli vse in povedali, da je Tinče pravzaprav kraljevega rodu. Oče njegov je kraljevič, pa je zdaj navaden krojač. Stari kralj se je zgrozil in ukazal je sinu, naj se vrne na dvor. Krojač se je pa smejal kraljevim poslanca:

„Ne morem se vrniti. Pravljica je umrla. Ni je več.“

Še zmeraj so ga silili. Umiril se je in je rekel:

„Povejte mi pravljico pa pojdem!“

„Živel je kralj in je imel tri sinove. Dva sta bila pametna, tretji je bil bedak.“

„Ni res, pravljica je umrla,“ je zakričal krojač. „Jaz vem za drugačno!“

Začudili so se in ga poslušali.

„Živel je človek in je imel tri sinove. Vsi

so bili močni in zdravi. Delali so od zore do mraka. Nikdar niso jokali, ker so bili krepki. Peli so pa neprestano. Pametni so bili vsi enako in ljubili so se med seboj. Taka je pravljica. Pa mislite, da se je kaj velikega zgodilo? Nič. Vojaki niso bili, tudi lovci ne. Potem je prišel od nekega drugačen človek, hudoben in trd, zapeljal jih je v pijanost in greh in jih dobil v svojo oblast. Zdaj mu morajo služiti od jutra do večera, od večera do jutra. Taka je pravljica.“

In krojač se je vzdignil in šel na delo. Ministri in kraljevi poslanci so nekaj godrnjali, potem so pa šli pravilno pravljico kralju.

Kralj se je zamislil. Dolgo, dolgo je premišljeval. Nato je vstal in je bil ves drugačen. Dal je podreti ograjo okoli dvora in je vse velike vrtove preoral in posejal z žitom. Ministri so si pulili lase in vsa gospoda je jokala. Sivi kralj je pa delil žito lačnim množicam in pravil:

„Izpreobrnite se, pravljica je umrla.“

MOLČEČI ZVON

Nekje za goro je žalosten svet s čudno pravljico o molčečem zvonu. Živel je cerkovnik v hribovski vasi in zvonil, da so vsi jokali. Težki časi so bili, svet se je preveč smejal. Harmoniko so rajši poslušali kot pridigo. Cerkovnik je bil pa božji mož. Zvonil je z vso svetostjo in je verjel, da ne v slabo. Res so ljudje poslušali zvon bolj kot vse drugo.

Pa ne dolgo. V hribovsko vas so prišli tuji ljudje. Niso govorili po naše. Prinesli so bolezen, pijačo in slabo življenje. Zvon je pel zmeraj bolj žalostno, cerkovnik je postajal siv in truden. Ljudje niso več poslušali jutrnjice in večernice. Sredi vasi je bila bela hiša. Tam so prodajali veselje in zabavo. Cerkovnik je molčal. Tepli bi ga, če bi govoril. Tudi ni razumel tujega jezika. Nazadnje so se še otroci umaknili zvonu. Takrat cerkovnik ni mogel več prestajati in je umrl. Tiho so ga pokopali.

Odkar je pa bil cerkovnik v zemlji, zvon ni hotel več zapeti. Vlekli so za vrv, šli so v line, vse zastoj. Zvon ni zvonil, komaj včasih je nerodno zaškripal. Nekaj časa so ga pustili, potem so se pa ujezili.

„To vendar ne gre, da bi bili brez zvona.“

Zbrala se je vas pred cerkvijo in so prišli tudi tujci, gosposki in črnolasi.

„Vrvi so napačne,“ so premišljevali. Privzeli so druge, pa zvon se ni oglasil.

„Kembelj ne bije prav,“ so rekli drugi in

MLADINA PIŠE:

Spomini na gospodinjsko šolo

Pomladni dan, poln sonca in svežega cvetja ter mladih deklet in fantov, ki se zbirajo k prireditvi naših deklet gospodinjske šole v št. Rupertu. Kako razveseljivo dejstvo je to! Ob spominu nanje mi postane toplo in v srcu se vzbujajo vedno bolj in bolj hvaležna čustva do onih, ki so v naša mlada srca polagali seme, iz katerega je vzkipela ljubezen do Boga in domovine. Ljubezen do naše večkrat tako zaničevane materinske besede, ki nam je zvesta spremljevalka skozi življenje. Prvi so bili pa naši starši ali njih namestniki, ki so se v polni meri zavedali svoje vzgojiteljske dolžnosti. Tem velja naša prva zahvala. Ne bomo pozabili vas, ki ste nam dali temelj, na katerega so naprej gradili kulturni delavci.

Preblagi vsi, ki ste se kljub velikim težavam trudili z nami. Sprejmite zato moj prisrčen „Bog plačaj“. V svoji skromnosti in veliki ljubezni do svojega naroda niste pričakovali in tudi ne sprejemali zemeljskega plačila. Le Oče v nebesih ve za vaše delo in bo tudi vaš plačnik. Koliko lepega veselja in sreče ste z vašim trudom posredovali naši mladosti! Vedno zopet ste nas zbirali okrog sebe, nam z besedo in dobro knjigo razlagali božje nauke in odpirali lepoto našega jezika. Popeljali ste nas v življenje odrasle umetnosti ter nas naučili nebroj lepih slovenskih pesmic.

Ko sedaj zasledujem kulturno življenje po naših farah in vaseh, se vedno zopet razveselim delavnega udejstvovanja med našo mladino. Le tako pogumno naprej mladi rod in bodi hvaležen vašim voditeljem!

Sedem svetovnih ugank

Moderna znanost našteva sedem svetovnih ugank. Te so: 1. Bistvo sile in snovi, 2. Začetek gibanja, 3. Začetek volje, 4. Začetek čuta, 5. Začetek življenja, 6. Začetek mišljenja, 7. Smoter bivanja.

Tudi moderni človek, ki je zavrgel verske skrivnosti, ima vendar uganke in skrivnosti! Na večino modernih skrivnosti pa zna odgovoriti preprosto verni človek: Začetek vsega življenja in vsake bitnosti je Bog in smoter ali namen bivanja je božje čiščenje in sreča ali blagor stvari.

Kitajski škof Yupin je šel pred nekaj letih po pariških ulicah in videl v izložbah vsakovrstne slike grozovitosti, ki so se izvršile v zadnjih letih. Zgledoval se je nad temi slikami in dejal: „Nam Kitajcem so Japonci prizadejali strahote, proti katerim je to, kar ste morali vi pretrpeti, le majhen griček. Naša gora sega do neba. A general Čangkajšek je prepovedal filmanje teh nečloveških početij. Vojna traja le nekaj časa. Duhove moramo pripraviti za mir. Zato prepovedujejo naše oblasti razširjanje slik, ki ovekovečajo sovraštvo.“

so ga šli popraviti. Zvon je še zmeraj molčal.

V vasi je pa živel dečko, pastirček, ki so ga vsi zaničevali. Prišel je mimo, nasmejal se je, prijel za vrv in zvon je čudovito zavriskal.

„Kako mu poje!“ so se čudili ljudje. Tujci so pa razsodili: „To ni po postavil!“

Hoteli so ga prijeto, pa je zbežal v planino. Zavriskal je nad vasjo in izginil.

„Pridi!“ so prosili ljudje.

„Pridem, ko bo ura. Ko tujcev ne bo več!“ je povedal.

Zvon še molči. Jutri bo prišel pastir s planine, da bo zazvonil.

GLOBASNICA

Kat. prosvetno društvo v Globasnici priredi v nedeljo, dne 26. maja 1957 ob pol 3. uri popoldne v prosvetni dvorani pri Šoštarju

KULTURNO PRIREDITEV, ki je namenjena
V POČASTITEV NAŠIH MATER.

Spored: 1. Nastop mešanega pevskega zbora.

2. Naši malčki zaigrajo prizor „Mamici cvetja“.

3. Igra „Poplačana ljubezen“.

Z veseljem vas pričakujemo, drage matere in tudi vse druge. Zavest, koliko nam pomeni naša kulturno-prosvetna organizacija in naša priljubljena prosvetna dvorana pri Šoštarju, ki ima za seboj že dolgo kulturno in narodno zgodovino, vas bo gotovo privabila v lepem številu. Skupno hočemo počastiti naše matere in se ob naših kulturnih lepotah navdušiti za vse lepo in dobro ter si nabrati novih moči za delo, ki bo prineslo lepšo bodočnost našim družinam in far-nemu občestvu.

Društveni odbor

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

HERTA GRANDT:

DOGODEK NA MORJU

Vreme je bilo krasno. Ko je parnik „Santa Maria“ zapustil Dakar, se je Atlantski ocean, ves gladek in miren, svetil, kot da bi bil kako celinsko jezero. Nos parnika je z rahlim, enakomernim šumom rezal blestečo modro ploskev. Potniki so zaspano lenarili v ležalnih stoli, samo nekaj mladeničev je v senci sončnega jadra razpravljalo o španskem nogometnem prvenstvu v prihodnjem letu in vmes pri baru srebalo limonado z ledom. Mali Tomažek iz Brema je tudi čepel na svojem stolčku, zatopljen v nežen pogovor z Jakcem, papigo, ki je na mizi pred njim sedela na odprtih vratih kletke in je tu pa tam s postrani nagnjeno glavo poskušala posnemati kak zlog iz gostobesednega dečkovega kramljanja.

Tomažek je spremljal svojega očeta na enem izmed njegovih študijskih potovanj vzdolž obale. Podobe neslutene lepote in svojevrstnosti so desetletnega dečka pogosto navdajale bolj z nemirom kot z občudovanjem. Mala rjavkasta papiga, ki mu jo je bil oče podaril v Monroviiji, pa je vzbujala v njem veliko, otroško veselje; preganjala mu je tudi domotožje, ki je večkrat, sicer skoraj nezavedno, glodalo v njegovem srcu. Kmalu je postal Jakec krotek in domač. Zletel mu je na roko in pogosto ga je spremljal, sedeč na njegovi rami, iz kabine v jedilnico. Vsi na krovu so bili srčno naklonjeni obema prijateljema. Celo kapitan, resen in redkobeseden mož, se je večkrat ustavil pri Tomažku in mu dajal nasvete, kako je treba z ukaželnim ptičem ravnati in ga vzgajati.

„Jakec, pridi k Tomažku, Jaki sem!“ je vedno znova ponavljal deček z ljubeznivo potrpežljivostjo in njegova lica so zažarela v zdravi rdečici, ko je živalica s čvrstimi glasovi, oponašajoč samoglasnike dečkovih besed, zletela in se usedla na njegov iztegnjeni prst.

Na krovu je bilo vse mirno; pod sončnim jadrom je bilo celo rahli vetrič, ki je pihal v smeri vožnje, komaj čutiti. Zato je deček mislil, da sme, kljub nekajkratnim očetovim opozorilom, dovoliti svojemu malemu prijatelju nekoliko več svobode za sprehajanje.

„Jakec, ljubi Jakec...“

V tem trenutku je nekdo prišel iz bara in steklena vrata so se nekajkrat sunkoma zamajala, preden so se umirila. Tomažek se je prestrašen obrnil. Nato je začutil rahel trzaj nežnih krempeljčkov na svojem prstu, odmik neznatne teže in hkrati je perot oplazila njegovo čelo.

Morda je bil preplašeni vzklík dečka, morda nepričakovani zračni tok tisto, kar ga je dvignilo iz zaščite sončnega jadra v višino. Morda pa ga je nenadoma prevzela tista skrivnostna bolečina, ki pisemske golobe z enako magično močjo kliče nazaj domov. Morda je v zamračeni ptičevi duši vstala trepetajoča in motna podoba pragozda, na čigar vzpenjalkah se je nikdaj zibal on in ves njegov rod?

Ko so se zaspanci iz ležalnih stolov vzpe-

li kvišku, je Jakec že zletel preko krna ladje in kmalu je bilo videti v zraku le zamolklo se lesketajočo rjavo piko, ki je nihala v bleščeči jasnini med nebom in vodovjem. „Sedaj se bo obrnil“, je dejal nekdo, ki je z daljnogledom na obeh stal ob ograji. „Spoznal je, da ne bo mogel doseči zemlje, toda je že prepozno. Sedaj nas pač več ne more dohiteti. Škoda!“

„Jakec, moj Jakec!“ Tomažkov glas se je zadušil v joku, med tem pa je razdalja med ladjo in drobnim ubežnikom neusmiljeno rasla. Kmalu bo onemogel padel navzdol in brez sledu izginil v brezkončni sinjini. Dečkov obraz je kljub zagoreli polti postal mrtvaško blede. Izražal je bolečino zaradi izgube prijatelja in morda tudi še kaj več. Groza pred brezmočjo in izročenostjo vseh živih bitij, spoznanje neprenehne negotovosti in nevarnosti, v katerih se odigrava vsaka obojestranska ljubezen, vse to je kot blisk razparalo vedro obzorje njegovega sedanjega življenja. Toda on je bil otrok, zato je hromeča prizadetost trajala samo nekaj trenutkov. Nato je njegov razburjeni pogled opazil kapitana, ki je s poveljniškega mostiča molče opazoval drobno žaloigro, ki se je odigravala pred njim.

„Ustavite!“ je zavpil deček, „prosim ustavite ladjo“, je ponovil in ne meneč se za očetova opozorila je stekel v stran, odrinil vrstico, ki je preprečevala vsem potnikom dostop na poveljniški mostiček ter planil navzgor. „Prosim, ustavite ladjo, gospod kapitan! Jakec ne sme umreti!“

Kapitan je sočutno skomignil z rameni. „Santa Maria“ ni bila baš velika ladja, toda plula je vendarle s hitrostjo 19 milj na uro. Ako bi jo ustavil sredi vožnje, bi to pomenilo velik izdatek za premost brez ozira na to, tak bi manevar bil pravcata neumnost, ki je pred lastniki ladje nikakor ne bi mogel upravičiti in že samo zategadelj ni bilo moč o tej stvari izgubljati besedi.

„Nemogoče, moj mladenič, popolnoma

OTTO NERBIER:

Pritlikavec, a mož beseda

Dvajset dolgih let je Peppo potoval z malim cirkusom po deželi, od mesta do mesta, med Bologno, Milanom, Rimom in Neapljem. Klovni, možiček pritlikave rasti, z debelo glavo in košatimi obrvmi ni bil nikakoli senzacija v gala-sporodu „Cirkusa Elite“, toda spadal je k stalnemu osebju, podobno kot električarji in kapelniki. Toda njegov direktor mu je bil zvest, kajti njegovo občinstvo, to je otroci, so se vedno znova in znova kraljevsko zabavali ob vratolomnih skokih in kozolcih ter samo posebi nedolžnih šaloh liliputančka. Pa tudi njegovi tovariši so spoštovali malega in skromnega moža, ki je voljno zagrabil povsod, kjer je bilo treba.

Tako je imel palček Peppo svojo odgovarjajočo ceno in primerno življenje. Živel je sam skromno in brez zahtev v svojem

man in se režal. Zraven njega je zasmehljivo gledala Elza.

„Krasen voznik!“ se je norčeval. Pognal se je v gručo deklet, ki so se preplašene zbrale okrog Tilke. Niko jo je dvignil.

„Kaj se je zgodilo?“ je rohnol polir.

„Nogo si je zlomila!“ so pojasnila dekleta. Tilka je stokala v bolečini. Herman jo je iztrgal iz naročja Nikotu in odnesel v prikolico ter pognal motor.

Pevci so pomagali izvleči voz. Nezgodajih je streznila. Gregor je ves besen stopil pred Nikota in mu vrget v obraz: „Dobro znaš voziti! Kamnje bi vozil, ne pa ljudi! Odslej ti še kamnov ne bom več zaupal!“

Vozova sta privozila na dvorišče Ludvikove gostilne. V sobi je na divanu ležala Tilka. Zdravnik, ki ga je pripeljal polir, ji je obvezal rano. Herman jo je pomagal prenesti na prikolico ter jo odpeljal domov. Pevci so se razkropili. Radostni dan se je prevrgel v mrko noč.

Ko je Niko pripeljal domov okrašeni voz, je potrgal vence, razpregel konja in ves potrpet sedel na klop pred hišo. Skozi okno je sijala luč. Vzpel se je kvišku in kakor ranjena ptica padel nazaj. Nad poste-

nemogoče!“

Toda Tomažek je proseče dvignil roke. Kapitan je v svetlih otrokovih očeh opazil žar tiste ljubezni, ki ji ni nič nemogoče, in opazil je tudi roteče zaupanje, ki gore prestavlja, zaupanje, ki ga ima mlado, krepko srce do nekoga, ki je še močnejši. Z naprej pomaknjeno čeljustjo in trdno stisnjenimi ustnicami se je mož obrnil v stran.

Tam zunaj v daljavi, da ga je bilo samo z daljnogledom moč opaziti, pa je droben rjav ptiček še vedno brezuspešno poskušal dohiti ladjo. Papiga, ki jo lahko za nekaj grošev kupiš v vsakem pristanišču. Bilo je naravnost smešno. Dečkov pogled se je počasi odmikal od kapitanovega obraza. Izgledalo je, kot da bo zaspal, podobno, kot je počasi izginjala vedno drobnejša pika daleč na morju. Vroči, čisti žar je počasi ugašal in ves neboljen, ves osamljen je stal mali deček na mostu, ki ga je bil s tako divjim pogumom osvojil.

„Stroje na polovično brzino!“

Častnik v krmarski kabini se je sunkovito obrnil in je nekaj časa obotavljajoč zrl skozi steklene plošče, nato pa je prijel za vzvod telefona v strojnico. Tedaj je znova zagrmljela močni kapitanov glas s poveljniškega mosta: „Počasna vožnja!“ Kmalu na to novo povelje: „Ustavite stroje“ in čez nekaj trenutkov „S počasno vožnjo nazaj!“

Nekaj časa ni bilo slišati nič drugega kot hrum strojev. Ladijske deske so se lahko tresle in mnogo oči se je preko krna upiralo v drobno, rjavo piko, ki se je sedaj zares veliko nagleje bližala in se je končno z naporom zadnjih sil z onemoglimi zamahi peruti kot mrtva opotekla na ladijski krov.

Ko se je toplo mehko telesce v rahlih Tomažkovih rokah začelo zopet gibati, so stroji že s polno brzino znova hrumeli naprej. Manever je trajal le nekaj minut in kapitan je bil izginil v kabino za zemljevide, ne da bi se še enkrat ozrl po dečku. V naslednjih dneh se je potnikom zdelo, da je bil še bolj resen in redkobeseden, da, skoraj nevoljen in domnevali so, da mu je žal in da ga je sram, ker se je pustil od malega, viharnega dečka pripraviti k nedovoljenemu manevaru z ladjo na visokem morju.

Greš po poti

Greš po poti, zvrnan in s seboj zadovoljen, z nekim prazničnim čustvom v poletni toploti in svet je oljen...

Kako vonja seno!
Kot čudatvorna leka
poživi človeka,
ki v lijočem znoju
hlepi po senčnem oddihu
in zlatem pokoju!

Greš po poti,
vzkipevajoče kot polsvetal angel,
ki blagoslavlja žuljave roke
in razveseljuje pojoče otroke —

Valentin Polanšek

točnost, cirkus je začel izgubljati svojo privlačnost. K temu se je pridružila smola s konji. Nekega dne so našli direktorja mrtvega v njegovem vozu. Ustrelil se je bil.

Bilo je znova v Bologni. Mož, ki ga je bila oblast na zahtevo upnikov postavila za prisilnega upravitelja cirkusa, ga spravil na kant. Cirkus umre s svojim direktorjem, pravijo stari cirkuški umetniki. Na nekem pustem travniku izven mesta so taborili klaverni ostanki nekoč blestečega cirkusa „Elite“. Divje mahajoč z rokami so tekali upniki od enega konca do drugega, živali so postajale nemirne v svojih kletkah, artisti so bili razdraženi, kajti že dolgo niso dobili plače. Peppo se je zaprl v svoj stanovanjski voz. Nihče ni sedaj pogrešal malega, čudno raščenešega šaljivca.

Negibno je sedel v naslanjaču in zrl skozi okno. To je torej konec — konec njegovega sveta, ki mu je bilo ime „Cirkus Elite“. Razpust, zmešnjava in okrog 100.000 lir dolgov. S škodoželjno poželjivostjo po senzacijah je konkurenčno podjetje izkoristilo ta škandal. Ime starega cirkusa so povajali v blatu. Vsak je poskušal, da zagrablji zase zadnji grižljaj. Vse, kar je gibljivega, bo prodano na dražbi.

Sicer pa, kaj to njega briga? se je povprašal Peppo. Ali ni delal vse življenje zato, da si zagotovi brezskrbno življenjski večer? In če naj cirkus res gre po zlu, tega vendar ni on kriv. Odprl je majhno skrinjico in začel prelistavati izvlečke računov Komercialne banke. Za njega, starega klovna, bo že zadostovalo. Vso noč je Peppo negibno sedel v naslanjaču. Naslednje jutro pa se je počasi in skrbno oblekel ter odšel v mesto.

Moral je pol ure čakati, da je banka odprla svoj vhod za občinstvo. Peppo se je moral iztegniti, da je njegova glava dosegla linico blagajnika. Mirno, z negibnimi potezami na obrazu je opravil svoj posel: dal si je izplačati 100.000 lir iz svojega bančnega računa. Kar mu je še ostalo, skoraj ni bilo več vredno računanja. Nato je odšel Peppo nazaj v cirkus. Zbobnal je skupaj upnike in jim dejal, da bo on osebno poravnal vse dolgove „Cirkusa Elite“. Poplačal je račune za krmo, prevoznine, zaostale davke in tudi svojim kolegom je izplačal pripadajoče plače.

Dal si je za vse, kar je iz lastnega žepa plačal za „Cirkus Elite“, izstaviti potrdila, nato pa je naznanil, da je s tem „Cirkus Elite“ v redu in častno razpuščen. Pospravil je svoj kovček in odšel.

„Še kdo?“ je zavpil agent skozi zaprta vrata v predsobo. Peppo je obotavljajoč stopil v urad.

„A, vi ste, Peppo! Ali ne veste, kako težko je dandanes spraviti pod streho klovna, posebno ako je...“

„... ako je ostare! Saj ste to hoteli reči!“

„Ne, ne, Peppo, tako ni bilo mišljeno. Danes je res tako težko celo za klovna z vašim imenom in slovesom najti primerno mesto.“

„Torej nimate zopet ničesar zame?“ Peppo je stal pred njim in hotel oditi.

„Trenutek! Tukaj imam neko ponudbo: Iščemo klovna za talno akrobatiko. Toda samo za štiri tedne; je zgolj nadomestitev. Ali bi hoteli vskočiti?“

Mali klovni je priklimal in vzel nakaznico. „Kdo ve, morda utegne tudi iz tega postati dvajset let!“ In z dvignjeno glavo, kot kralj, je odšel.

(Dalje)

F. GRIVŠKI:

22

Vozniki POVEST

„Pusti ti misli! Z menoj pojdi in vesel bodi! Nobena stvar naju ne bo ločila! Pojdi!“ Prijela ga je za roko in vlekla k mizi. Sedla mu je naproti, nalila kozarec in vnela: „Na zdravje, Niko! Poj!“ Zapel je pesem o voznikih in drugi so jo podprli. Vedno višje jo je nastavljal, da ga ni nihče dosegel.

Pesem je izzvenela že v zgodnjo noč.

Napregli so in počasi plezali na voz. Na prvem vozu so se peljala dekleta. Ob Nikotu je sedela Tilka. Obračala je prstan na roki in pela z dekleti. Za njimi je vozil Janez pevce, ki so vriskali in se majali na lojtrnicah. Organist je zaspal.

Na ovinku je zasvetila velika luč. Slepila je konja, da sta se vrpela na noge. Niko je nategnil vajeti, dekleta so umolknila. Motor je zavozil tik pred konje. Živali sta se splašili in potegnili v stran. Voz se je nagnil in zvrnil v jarek. Noč je pretresel krik in jok. Na cesti je stal razkoračen polir Her-

Kako važni so dokumenti za vsakega človeka

Po devetnajstih letih je izvedela, da sploh ne obstoja — Pet prič je moralo potrditi, da se je res rodila

Ne malo presenečena je bila študentka Ljudmila Sittaro, ko je ob vpisu na visoko šolo v Vidmu (Udine) izvedela, da pravzaprav sploh ne obstoja. V Italijo je prišla iz Ukrajine kot dvomesečen dojenček s skupino italijanskih povratnikov. Odraščala je v bližini Vidma v vasi St. Pietro al Natosone. Njena mati — po rodu Rusinja — je umrla pred dvema leti, njen oče pa je živel v Franciji, kjer je pred leti dobil zaposlitev. Ljudmila je po materini smrti ostala pri stari materi v domačem kraju.

Ko se je lani poleti nameravala vpisati na visoko šolo v Vidmu, je hkrati zaprosila tudi za potni list, da bi obiskala očeta. Tedaj so ji povedali, da njenega biva-

nja na zemlji ne morejo priznati, če ne predloži svojega rojstnega lista. Brez te listine ne bo mogla dokončati visoke šole, niti se ne bo mogla poročiti.

Uradnik, ki ji je razodel to „odkritje“, se je obrnil na rusko poslaništvo v Rimu, ki je obljubilo, da bo stvar razčistilo. Pred dnevi je prišlo sporočilo, da v Ljudmilinem rojstnem kraju ni možno dobiti dokumentov o njenem rojstvu. Iz Francije se je moral vrniti oče ter s petimi pričami potrditi, da je bila Ljudmila res rojena.

Tako bo z devetnajstletno zakasnitvijo Ljudmila sprejela italijansko državljanstvo in listine, s katerimi bo lahko dokazala, da sploh prebiva na tem svetu.

Pestro in zanimivo

INDUSTRIJSKI ZAVOD V KÖLN

je objavil številke, iz katerih izhaja, da živi v Zapadni Nemčiji nad 190 tisoč delavcev, ki so lastniki avtomobilov. To je malo manj kot 10% vseh vozil v državi. Vsak deseti delavec ima torej svoj avto.

NESPAMETNO JE RAVNAL

V bližini Versailles je šolski helikopter dnevno preletaval kokošo farmo. To pa je motilo kokoši pri nesenju jajc. Čuvaj je zato streljal na helikopter. Zadel ga sicer ni; pač pa mu je sodišče za to odmerilo tako visoko kazen, da mu je tudi pri nemotenem nesenju jajc vse njegove kokoši ne bodo mogle nadomestiti niti v dvajsetih letih.

TELOVADBA ZA GENERALE

Glasi sovjetske mornarice „Sovjetski flot“ je objavilo najnovejši ukaz sovjetskega obrambnega ministra Žukova, ki odreja, da bodo morali vsi pripadniki sovjetske armade od vojakov do maršalov vsak dan telovaditi eno uro.

Ukaz določa, da bodo morali telovaditi tudi vsi generali, maršali in drugi visoki oficirji, ki so zaposleni v uradih obrambnega ministrstva.

VEČ PROSTEGA ČASA HOČEJO

Zveza delavcev, zaposlenih v ameriških tovarnah avtomobilov, je sklenila, da pro-

glasi stavko, ako podjetja ne priznajo delavcem in nameščencem tri proste dneve v tednu. Počitek naj bi trajal od četrta od 6. ure popoldne do 8. ure zjutraj v ponedeljek. Plače bi morale seveda ostati nespremenjene.

ZA DOBRO VOLJO

Ivana Ivanovičeva je povozil stroj za planiranje cest. Znanci so ga nesli domov, da ga izroče ženi. A nesreča je hotela, da so se znašli pred zaklenjenimi vrati. Na ponovno klicanje se žena ni oglasila: znamenje, da je bila zdoma. Kaj storiti? Nazadnje so se domislili: ponesrečenca so porinili skozi špranjo pod vrata v hišo.

Slavni srednjeveški pridigar Abraham a Santa Clara je nekoč oznanil vernikom, naj mu dajo na prižnico list, kjer naj bo napisan predmet, o katerem naj pridiga, in jim bo pridigal, kolikor časa bodo hoteli.

Res so mu položili na prižnico list, a nanj niso napisali niti črke. „Bomo videli, ali ga bomo spravili v zadrego ali ne,“ so si šepetali med seboj.

Abraham a Santa Clara je prišel na prižnico, odmolil očenaš in zdravomarijo, vstal in vzel v roke papir. Pogledal ga je na prav, pogledal narobe in rekel: „Sprejaj nič, zadaj nič, Bog je ustvaril svet iz nič.“ In je začel pridigati od stvarjenja sveta naprej.

ČE AVTO SVOJ STARI PRODAJAŠ,
AL' MOTORJA ZNEBIL B' SE RAD,
BRŽ KUPCEV TI MNOGO PRIZENE,

„**Tednikov**“
NAJMANJŠI INSERAT

DAM V NAJEM

Gostilno s trgovino z mešanim blagom in trafiko ter majhno gospodarstvo v dvojezičnem ozemlju na Zilji dam meseca julija v najem. Potrebna je trgovska obrt. Ponudbe na Frau SCHERZ FANZISKA, Klagenfurt, St. Veiter Ring 3, tel. 47-82.

KMEČKI FANTJE, POZOR!

Nudi se kmečkemu fantu do 22 let priložnost, da z oskrbo in dobrim ravnanjem starejše posestnice, pride do 6 in pol ha ravninske kmetije. Dopise pošljite pod „Lepa vas“ na upravo lista.

NAPRODAJ

Kupite tam, kjer imate prednost! Okorn-modroci so specialno čiščeni in poceni. OKORN, Völkermarkter Platz.

POROKA

Za vsako nevesto primerne okraske za glavo, novosti v nevestinih pajčolanah, mirte, za camarje, velika izbira v strokovni trgovini „PRIM-ZESS“, Klagenfurt, Alter Platz 34.

Za pomlad kupite blago in perilo dobro in po nizki ceni pri STOFF-SCHWEMME, Klagenfurt.

MALI OGLASI

VSAKA BESEDA STANE 1.10 S (IN 10% DAVKA)

Poudarjene besede in take z več kot 15 črkami stanejo 2.20 šil (in 10% davka). — Naročilo malih oglasov naslovite na upravo „Našega tednika“, kjer mora biti najkasneje do vsakega ponedeljka zvečer. Oglas morete naročiti tudi telefonsko (Celovec št. 43-58).

KINO

CELOVEC-KLAGENFURT STADTTHEATER

17. do 23. 5.: CinemaScope barvni film: „... und immer lockt das Weib“. (Za mladino vstop prepovedan).

PRECHTL

17. do 20. 5.: „Die 7. Kavallerie“, zgodovinski barvni film.
21. — 23. 5.: Kriminalni film: „Kronzeuge gesucht“.

KAMMERLICHTSPIELE

„In Frisco vor Anker“

VOLKSKINO

21. do 22. 5.: Pretresljiv zakonski roman „Die goldene Brücke“. (Za mladino do 14. leta vstop prepovedan).

WULFENIA

17. do 21. 5.: „Die liebe Familie“. Film pokaže skrbi vsakdanjega življenja. (Stop za mladino prepovedan.)

22. do 23. 5.: „In acht und Bann“, CinemaScope - barvni film. (Vstop za mladino prepovedan).

PLIBERK

18. do 19. 5.: „Hofjagd in Ischl“.
21. — 22. 5.: „Liebe, Brot und Eifersucht“. (Za mladino do 14. leta vstop prepovedan).

Izdelava modrocev (žimnic) z najboljšim in točnim čiščenjem s specialnim strojem. Če pridemo zjutraj po nje, jih zvečer že spet lahko imate. OKORN, Celovec - Klagenfurt, Völkermarkter Platz.

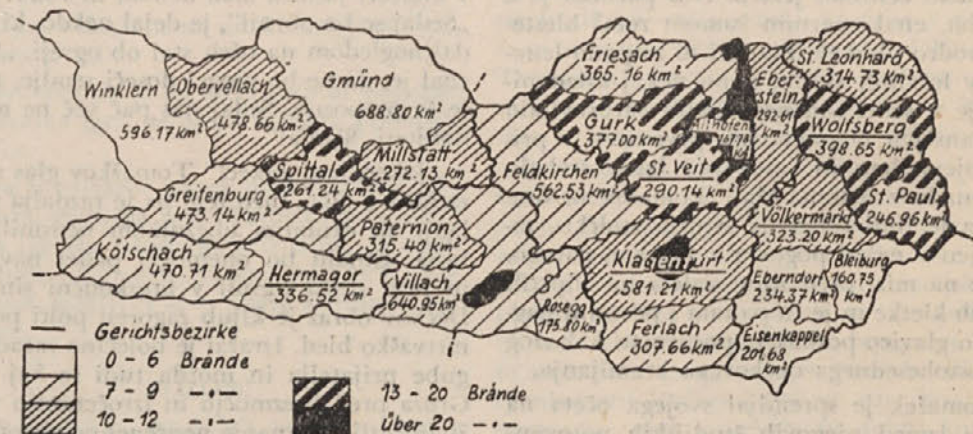
ŠMIHEL VAS VABI

KAT. PROSVETNO DRUŠTVO V ŠMIEHELU PRI PLIBERKU vas vabi v nedeljo, dne 26. maja ob pol 3. uri popoldne v prosvetno dvorano pri Šerjerju na igro v 6 dejanjih s petjem

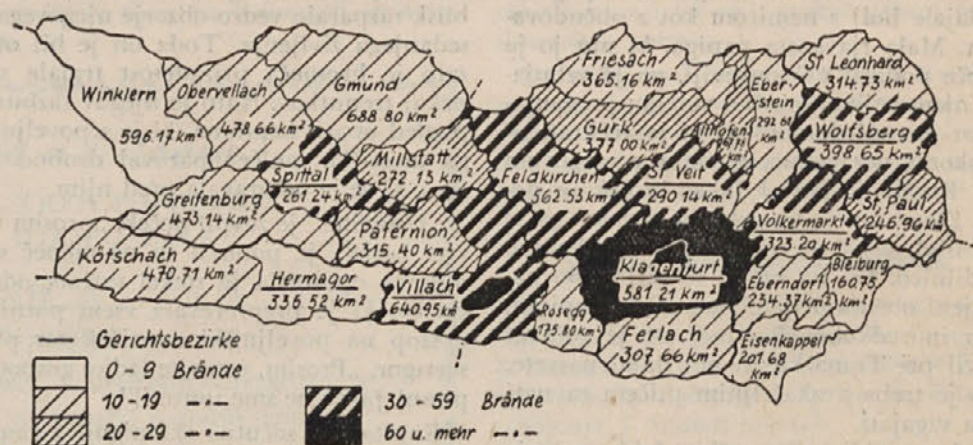
„ČRNA ŽENA“

Igra nam prikazuje zakonsko zvestobo moža, ki je dvakrat navidezno pravilno poročen, drži pa svoji prvi ženi — Črni ženi — zvestobo. Špikov duh, ki straši na Brdih, je črna žena. Igra se godi v času turških bojev in ko so se naši kmetje - predniki borili še proti mogočnim grajščakom.

VSI FARANI STE ISKRENO VABLJENI!

Vzrok požara: neprevidnost. Razdelitev na 1000 hiš v letih 1950-55

Vzrok požara: neprevidnost. Razdelitev absolutnega števila v letih 1950-55

Brez kemičnih dodatkov

-Grand Tourist

TARZAN
MUSTANG
MECKY

Hauptvertretung August Kasan

KLAGENFURT, Lidmanskysgasse 2
Kundendienst — Reparatur — Ersatzteile

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 20. 5.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Marijine pesmi. (Kotmara ves). 18.45 Za našo vas: Boj plevlu in boleznim na rastlinah. — TOREK, 21. 5.: 14.00 Poročila, objave. — Veseli letni časi. — SREDA, 22. 5.: 14.00 Poročila, objave. — Iz domačih gajev: Zaključna akademija na gosp. šoli v St. Petru pri St. Jakobu. 18.45 Za ženo in družino. — ČETRTEK, 23. 5.: 14.00 Poročila, objave. — Mlada setev. Sodelujejo gojenci Državnega učiteljskega v Celovcu. — PETEK, 24. 5.: 14.00 Poročila, objave. — Pisan spored. 18.45 Okno v svet. — SOBOTA, 25. 5.: Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.10 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi. — NEDELJA, 26. 5.: 7.20 Duhovni nagovor. 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

Oglašuj v našem listu!

Cemu ste v skrbeh, če boste še dobili „Naš tednik — Kroniko“ v trafiki ali pa morda pri sosedu! Izpolnite to naročilnico in naš list dobite na dom!

Tu odrežite in pošljite kot tiskovino v kuverti na naš naslov (Celovec - Klagenfurt, Viktringer Ring 26)!

Kot naročnik dobite naš list hitro in zanesljivo!

Naročilnica

S tem naročam list

„**Naš tednik — Kronika**“

Plačilne možnosti: mesečno 5.— šil. za tuzemstvo.

Ime:

Naslov:
(prosimo, da točno navedete tudi pošto!)

Datum:
(Podpis)